

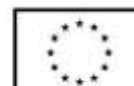
Załącznik nr 1 do Programu rewitalizacji dla Gminy Halinów na lata 2016-2024

**Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji
na terenie gminy Halinów**

Warszawa, grudzień 2016

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. METODOLOGIA	3
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY HALINÓW	4
2.1 Obszar przestrzenno-funkcjonalny	5
2.2 Obszar społeczny.....	6
2.3 Obszar gospodarczy.....	12
2.4 Obszar techniczny	14
2.5 Obszar środowiskowy	20
III. ANALIZA DANYCH FAKTOGRAFICZNYCH	21
IV. ANALIZA WSKAŹNIKÓW ZJAWISK NEGATYWNYCH	25
4.1 Obszar społeczny.....	25
4.2 Obszar gospodarczy.....	30
4.3 Obszar funkcjonalno-przestrzenny	32
4.4. Obszar techniczny.....	33
4.5. Obszar środowiskowy	35
V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	36
VI. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI - ZAŁOŻENIA.....	39
VII. PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH, WARSZTATU DIAGNOSTYCZNEGO, SPOTKAŃ GRUPOWYCH i KONSULTACJI	41
5.1. Badania ankietowe	41
5.2 Uwagi, wnioski respondentów zgłoszone badaniu ankietowym.....	44
5.3 Podsumowanie warsztatu diagnostycznego.....	47
5.4 Zestawienie uwag i komentarzy ze spotkań grupowych.....	49
PODSUMOWANIE	58

WSTĘP

Diagnoza stanowi podsumowanie badań i analiz służących wytyczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Halinów.

Celem przeprowadzonych badań i analiz, poszerzonych o wyniki spotkań i konsultacji społecznych umożliwiającą uwzględnienie uwag oraz wniosków uczestników procesu partycypacyjnego, było przygotowanie podstaw do wytyczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Podstawą do analizy były dane faktograficzne (statystyczne) przygotowane przez odpowiednie Wydziały Urzędu Miejskiego oraz przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, policję, szkoły, Zakład Komunalny w Halinowie, Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim.

W celu poszerzenia zakresu analiz faktograficznych zagregowane dane uzyskane z baz lokalnych były uzupełnione o dane z Głównego Urzędu Statystycznego, Banku Danych Lokalnych oraz dokumenty strategiczne i planistyczne.

Dodatkowo przeprowadzone zostały badania ankietowe oraz diagnostyczne spotkania warsztatowe i spotkania o charakterze wywiadów grupowych i indywidualnych z przedstawicielami interesariuszy.

Kryteria wyboru obszarów oraz wyniki diagnozy przedstawiono w trakcie spotkań i konsultacji społecznych.

Szczegółowy opis potencjałów i potrzeb dla wybranych podobszarów rewitalizacji został opisany w rozdziale 4 Programu rewitalizacji.

I. METODOLOGIA

Zbieranie danych obejmowało szereg aspektów związanych ze wskaźnikami kryzysowości w pięciu obszarach: społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym, środowiskowym, technicznym. Przyjęto, że jednostkami funkcjonalnymi będą sołectwa i trzy podobszary miejskie.

W związku z tym, że obszary wiejskie w wymiarach społecznym, gospodarczym i pozostałych trzech, branych pod uwagę w analizach, są znacznie mniej zróżnicowane w porównaniu do obszarów miast, przyjęto, że wykazanie różnic między jednostkami funkcjonalnymi w gminie Halinów wymaga użycia większej liczby wskaźników przy jednoczesnym poszerzeniu zakresu wartości wskaźników koncentracji badanych cech uznanych za przejaw kryzysowości. Dodatkowym powodem poszerzenia liczby wskaźników oraz zakresu wartości wskaźników uznanych za przejaw kryzysowości było duże zróżnicowanie w liczbie mieszkańców oraz w wielkości powierzchni poszczególnych jednostek funkcjonalnych.

Przyjęty do analiz zestaw wskaźników wynikał po pierwsze z dostępności danych do analiz. W gminie znaczna część danych zagregowanych została specjalnie przygotowana, z podziałem na przyjęte jednostki funkcjonalne, pod kątem wymagań programu rewitalizacji. Po drugie, w zestawieniach wybrano te wskaźniki, które wskazywały na zróżnicowanie pomiędzy jednostkami funkcjonalnymi, pominięto natomiast wskaźniki, nie dające podstaw do wskazania różnic pomiędzy sołectwami i obszarami miejskimi na terenie gminy.

Badania i analizy obejmowały: zebranie i uporządkowanie danych faktograficznych (statystycznych), przygotowanych na potrzeby zaplanowanych analiz, przeprowadzenie warsztatów diagnostycznych, spotkań, wywiadów indywidualnych i wywiadów w formule FGI (grupa fokusowa), badań ankietowych, warsztatów, tj. spotkań z udziałem przedstawicieli interesariuszy, w tym mieszkańców, przedstawicieli organizacji poza-

rządowych, przedsiębiorców, pracowników Urzędu Miasta i Gminy i jednostek gminnych (Miejski Ośrodek Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny).

Poszczególne etapy prac zakładały:

- przygotowanie szczegółowej analizy w 5 obszarach, w układzie wydzielonych jednostek funkcjonalnych: sołectw i obszarów miejskich, bazującej na 40 wskaźnikach opisujących koncentrację zjawisk negatywnych w układzie przestrzennym,
- przeprowadzenie badania ankietowego, którego celem było zidentyfikowanie głównych problemów,
- przeprowadzenie warsztatu diagnostycznego, którego celem było zidentyfikowanie problemów ze wskazaniem lokalizacji,
- przeprowadzenie spotkań, wywiadów indywidualnych i grupowych i konsultacji z udziałem przedstawicieli interesariuszy,
- przeprowadzenie analiz zgromadzonych materiałów i wyników badań.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY HALINÓW

Gmina Halinów¹ położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego, w najbliższym otoczeniu Warszawy (10 kilometrów od jej wschodnich granic). Od wschodu sąsiaduje z gminą Dębe Wielkie, od północy z Gminą Zielonka, od zachodu z miastem Sulejówką i od południa z gminą Wiązowna. Lokalizacja gminy mieści się w trans-europejskim korytarzu transportowym Wschód-Zachód, w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej, wzdłuż jednego z głównych kierunków rozwoju aglomeracji warszawskiej.

Rys. 1 Położenie Gminy Halinów

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju na lata 2016-2026

Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu transeuropejskim relacji: Berlin-Poznań-Warszawa-Terespol-Moskwa, odcinek drogi krajowej nr 2 Świecko-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol oraz odcinek linii kolejowej E-20 Kunowice-Poznań-Warszawa-Siedlce-Terespol (na terenie gmi-

¹ Charakterystyka gminy Halinów oparta jest w znacznym stopniu na aktualnej *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025* oraz na *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Halinów do 2020*.

ny znajdują się dwa przystanki kolejowe). Gmina Halinów podzielona jest na 22 jednostki pomocnicze – sołectwa: Brzeziny, Budziska, Cisie, Chobot, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Grabina, Hipolitów, Józefin, Kazimierów, Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski, Zagórze, Żwirówka.

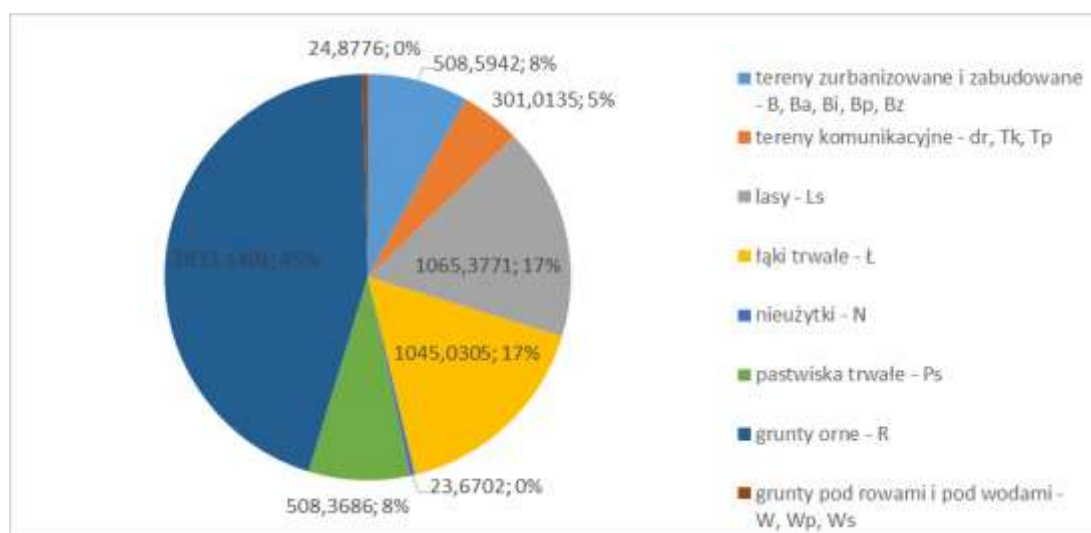
Obszar gminy Halinów znajduje się w obszarze Równiny Wołomińskiej, która jest częścią Niziny Środkowo-mazowieckiej. Tereny leśne stanowią 14,14% ogólnej powierzchni Gminy (dane GUS z roku 2015). Lasy ochronne na terenie gminy Halinów, będące własnością Skarbu Państwa, znajdują się na terenie sołectw: Chobot, Budziska, Cisie, Desno, Długa Kościelna, Hipolitów, Długa Szlachecka, Królewskie Brzeziny, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Wielgolas Duchnowski.

Północna i południowa część gminy Halinów jest częścią Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu – w jego skład wchodzi tereny zieleni towarzyszące zabudowie, w tym zadrzewienia, zakrzewienia, trawniki, zbiorniki wodne powierzchniowe i uprawy rolne. Szersza prezentacja gminy Halinów jest zawarta w aktualnej *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025*.

2.1 OBSZAR PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Halinów (SUiKZP) sporządzone w latach 2008-2010, a przyjęte uchwałą Nr XXXVIII/333/10 Rady Miejskiej w Halinowie z dnia 11 marca 2010 roku, określa kierunki przeznaczenia terenów w gminie Halinów w zakresie zabudowy mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej czy terenów zieleni. Wobec dynamicznych procesów urbanizacyjnych w gminie, zmian obowiązujących aktów prawnych, wniosków mieszkańców oraz konieczności przeprowadzenia korekt dotyczących zagospodarowania przestrzennego gminy, w przyszłości może zajść potrzeba aktualizacji SUiKZP, która umożliwi prowadzenie właściwej, zrównoważonej polityki przestrzennej gminy.

Wykres 1 Struktura użytkowania terenu w Gminie Halinów [w ha]

Źródło: Ewidencja gruntów Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim (za Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2025)

Tabela 1. Funkcje terenów w obowiązującym SUIKZP Gminy Halinów (bez istniejących dróg)

Przeznaczenie terenu	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy w powierzchni Gminy [%]
M1 – tereny wielofunkcyjne z dominującym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	1 180,26	18,71
M1z – obszary wskazane pod zabudowę położone na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi	130,38	2,07
M1L – obszary wskazane do zabudowy na terenach leśnych	17,75	0,28
M2 – tereny wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy mieszkaniowej z udziałem zabudowy zagrodowej	856,55	13,58
M2z – obszary wskazane pod zabudowę położone na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi	33,97	0,54
Up – tereny wydzielonych usług publicznych	28,14	0,45
AG1 – tereny aktywności gospodarczej	334,69	5,30
AG1L – tereny aktywności gospodarczej na obszarach leśnych	3,27	0,05
AG2 – tereny aktywności gospodarczej przekształcone z funkcji mieszkaniowej	246,14	3,90
E1 – tereny rekreacyjne ogólnodostępne	21,63	0,34
E2 – tereny rekreacyjne o ograniczonym dostępie	101,57	1,61
IT – tereny infrastruktury	8,70	0,14
ZC – tereny cmentarzy	15,58	0,25
R – tereny rolne	2 057,21	32,61
Z – tereny zieleni	30,61	0,48
LS – tereny lasów	1 022,38	16,20
W – tereny wód powierzchniowych	26,32	0,42
INNE	193,76	3,07
RAZEM	6 308,91	100,00%

Źródło: SUIKZP Gminy Halinów (za Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Halinów na lata 2016-2026)

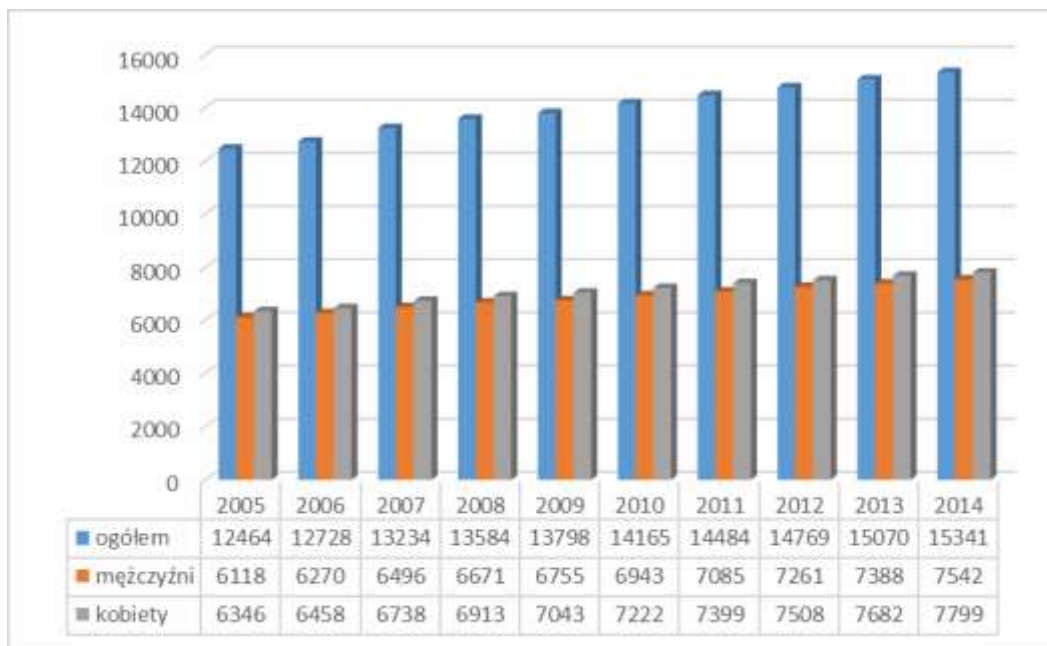
Największy udział stanowią tereny rolne - 32,61%, następnie – tereny wielofunkcyjne z dominującym udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - 18,71%, tereny lasów - 16,20% oraz tereny wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy mieszkaniowej z udziałem zabudowy zagrodowej- 13,58%.

2.2 OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Halinów zgodnie z danymi GUS na 31.12.2014 r. wynosiła: 15.341 osób (7.799 kobiet, 7542 mężczyzn). Poniższy wykres obrazuje sukcesywny wzrost liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat, co jest tendencją charakterystyczną dla gmin podwarszawskich.

Wykres 2 Liczba ludności w Gminie Halinów w latach 2005-2014 wg faktycznego miejsca zamieszkania – stan na koniec grudnia każdego roku

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju na lata 2016-2026

Dynamika wzrostu mieszkańców była w ostatnich latach znaczna. W 2014 roku liczba mieszkańców była o 2.877 osób większa niż w roku 2005, co stanowi przyrost mieszkańców na poziomie 18,75%. Średnio w roku liczba mieszkańców w analizowanym okresie (2005-2014 r.) zwiększyła się o 319 osób. Liczba ludności gminy Halinów w roku 2014 w podziale na poszczególne miejscowości wyniosła:

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Halinów w roku 2015

Nazwa miejscowości	Liczba ludności
Brzeziny	205
Budziska	225
Chobot	165
Cisie	842
Desno	183
Długa Kościelna	937
Długa Szlachecka	850
Grabina	277
Hipolitów	1694
Józefin	837
Kazimierów	300
Królewskie Brzeziny	77
Krzewina	231
Michałów	438
Mrowiska	180
Nowy Konik	338
Okuniew	2198
Stary Konik	195
Wielgolas Brzeziński	596
Wielgolas Duchnowski	416

Nazwa miejscowości	Liczba ludności
Zagórze	160
Żwirówka	73
Halinów - obszar miejski 1	676
Halinów - obszar miejski 2	624
Halinów - obszar miejski 3	2238

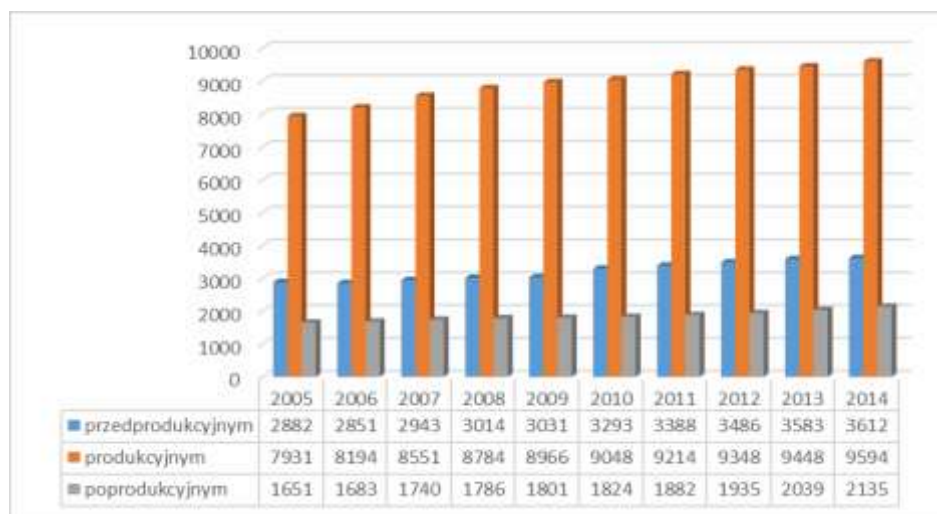
Źródło: UM Halinów

Największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są: Halinów, Okuniew i Hipolitów. Pozostałe miejscowości są w przeważającej większości zdecydowanie mniejsze, ponieważ w wielu z nich liczba mieszkańców nie przekracza 500 osób.

Gminę Halinów charakteryzuje stosunkowo korzystna sytuacja ze względu na tendencje demograficzne, w porównaniu do analogicznych danych odnotowanych dla województwa mazowieckiego i Polski. Dla porównania wskaźniki odnoszące się do kryterium produktywności dla osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2014 wynosiły dla Polski: 18,0%; województwa mazowieckiego: 18,5%; dla osób w wieku produkcyjnym wynosiły dla Polski: 63,0%, województwa mazowieckiego: 62,0%, natomiast wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym odnotowany dla danych odnoszących się do Polski wynosił: 19,0%, województwa mazowieckiego: 19,5%.

Gminę charakteryzują pozytywne trendy demograficzne, wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, jest zdecydowanie większy niż odpowiedni wzrost osób w wieku poprodukcyjnym. Liczbę mieszkańców wg kategorii produktywności w latach 2005-2014 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Liczba mieszkańców w Gminie Halinów według kryterium produktywności w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Ludność

Wskaźnik obciążenia demograficznego liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 wynosił dla Gminy 59,9 osób i od 2006 obserwowany jest dynamiczny wzrost tego wskaźnika. Wartość ww. parametru dla Polski wyniosła w tym samym okresie 58,8 osób, dla województwa mazowieckiego – 61,4 osoby oraz dla powiatu mińskiego – 61,2 osoby. Taka tendencja stanowi korzystny rezultat porównania z danymi powiatowymi i wojewódzkimi.

W gminie Halinów od lat notowane jest dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, co jednoznacznie wskazuje na atrakcyjność miejscowości. Wskaźnik salda migracji w ruchu zagranicznym wykazuje okresowe wahania, w roku 2014 zgodnie z danymi GUS odnotowano zerowy poziom tego parametru.

Tabela 3. Saldo migracji dla Gminy Halinów w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w latach 2005 - 2014

Saldo migracji na pobyt stały	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
W ruchu wewnętrznym ogółem:	266	264	504	224	274	269	282	212	231	240
W ruchu zagranicznym ogółem:	3	-3	-1	-1	-2	0	4	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Ludność

Analizując wskaźnik salda migracji na 1.000 mieszkańców dla gminy Halinów, w porównaniu do danych dla województwa, powiatu i kraju sytuacja Halinowa jest korzystna – wskaźnik z roku 2014 osiągnął poziom: 15,7 osób i był znacznie wyższy niż dane odnotowane w tym samym okresie w powiecie mińskim, województwie mazowieckim i kraju.

Edukacja

Na terenie gminy Halinów funkcjonuje 6 publicznych placówek oświatowych oraz 6 placówek niepublicznych, realizujących zadania oświatowo-wychowawcze w zakresie wychowania przedszkolnego, edukacji na poziomie podstawowym oraz gimnazjalnym. Ogółem na terenie Gminy działalność prowadzą 4 punkty przedszkolne (w tym trzy niepubliczne), 7 przedszkoli (w tym trzy niepubliczne), 5 szkół podstawowych oraz 3 gimnazja. Istotne znaczenie miało otwarcie w roku 2015 na terenie Halinowa budynku gimnazjum, w którym mieszczą się obok sal lekcyjnych sale językowe, komputerowe, biblioteka, szatnia i aula. Nowopowstały obiekt stworzył lepsze warunki edukacyjne dla młodzieży gimnazjalnej z obszaru gminy.

Liczba dzieci i młodzieży uczęszczającej do poszczególnego typu placówek edukacyjnych w analizowanym okresie w latach 2010 do 2015 w odniesieniu do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów podlega okresowym wahaniom – notuje się spadki i wzrosty ich liczebności.

Współczynnik skolaryzacji brutto (relacja osób uczących się niezależnie od wieku na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej, jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania) dla gminy Halinów na koniec 2013 roku według danych GUS wynosił w odniesieniu do szkolnictwa podstawowego: 84,94% i szkolnictwa gimnazjalnego: 69,11%.

Zgodnie z wynikami Spisu Powszechnego z 2011 r. liczba osób z wykształceniem wyższym w powiecie mińskim (brak danych na poziomie gmin) wynosiła ogółem: 19.952 osoby, z wykształceniem policealnym - 3.590 osób, z wykształceniem średnim - 39.023, osoby, z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 27.334, gimnazjalnym - 6.368, podstawowym - 25.160 osób. W odniesieniu do danych wojewódzkich w okresie między poprzednim spisem powszechnym w 2002 r. oraz spisem z roku 2011 liczba osób z wyższym wykształceniem wzrosła o 78,2%, z wykształceniem średnim wzrosła o 4,5%. Zmniejszeniu uległ odsetek osób z wykształceniem zawodowym o 1,3%.

Rosnącą potrzebą w związku ze zwiększającą się liczbą mieszkańców, w tym ludzi młodych, jest zapewnienie w skali gminy wychowania przedszkolnego i rozwijania sieci publicznych przedszkoli oraz poszerzenie bazy szkolnej.

Kultura i sztuka

Działalność kulturalną na obszarze gminy Halinów realizuje Gminne Centrum Kultury (GCK), które powstało z połączenia dwóch samorządowych ośrodków kultury: Domu Kultury w Halinowie i Domu Kultury w Okuniewie. GCK realizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych służące upowszechnianiu kultury, edukacji i orga-

nizacji czasu wolnego. W obiektach GCK w Halinowie i Okuniewie prowadzone są koła muzyczne, teatralne, plastyczne oraz zajęcia dla seniorów i dzieci w wieku przedszkolnym. GCK organizuje szereg imprez kulturalno-sportowych o charakterze cyklicznym lub okazjonalnym dla mieszkańców gminy.

Drugą, istotną instytucją kulturalną w Gminie jest Biblioteka Publiczna w Halinowie oraz filia biblioteki w Okuniewie, które prowadzą działalność nie tylko w zakresie propagowania czytelnictwa, ale także upowszechniania kultury poprzez organizację szeregu konkursów, spotkań edukacyjnych, wieczorów literackich. W roku 2014 w bibliotece wprowadzona została możliwość korzystania z księgozbioru biblioteki przy pomocy elektronicznego systemu wypożyczeń i prolongaty książek. Według danych GUS z roku 2014 Biblioteka posiadała ogółem: 32.847 woluminów, a liczba osób w okresie roku, które dokonały wypożyczeń osiągnęła poziom: 1.732 czytelników.

Sport i rekreacja

Działalność sportową upowszechnia 17 klubów sportowych prowadzących działalność na terenie gminy. Działalność w zakresie rozwoju i propagowania sportu i rekreacji prowadzi również Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty, które powstało 2007 roku z inicjatywy mieszkańców Długiej Kościelnej. Stowarzyszenie we współpracy z Urzędem Miejskim, Starostwem Powiatowym i firmami prywatnymi organizuje wiele imprez o charakterze kulturalno-sportowym oraz podejmuje działania mające na celu rozwój infrastruktury sportowej.

Boiska sportowe na terenie gminy Halinów zlokalizowane są przy działających placówkach oświatowych i zapewniają możliwość rozwoju psychofizycznego dzieciom i młodzieży. W miejscowości Długa Kościelna funkcjonuje ponadto pełnowymiarowe boisko sportowe, natomiast w Halinowie przy obiekcie Domu Kultury, boisko do piłki siatkowej.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Halinów opiekę zdrowotną zapewniają placówki: Centrum Medyczne „ZANMED” Jerzy Zaniewski, Magdalena Zaniewska s.c., Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Tomasz Dziecioł działająca w Okuniewie, Dorota Czajkowska „DOMI-DENT”, Centrum Rehabilitacji „Pod Dębami” Jarosław Zawadzki, Bożena Zawadzka s.c., świadczy odpłatne usługi rehabilitacyjne dla dzieci i dorosłych.

Z danych GUS wynika, iż liczba udzielonych porad lekarskich w latach 2005-2014 sukcesywnie wzrastała do poziomu 42.070 porad i zwiększyła się w stosunku do roku 2005 o 10.227 porad czyli o ponad 31%. Tendencja wzrostowa utrzymuje się również w roku 2015.

Pomoc społeczna

Z danych uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie wynika, że w 2015 r. największą ilość korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby niepełnosprawne oraz osoby bezrobotne. Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w roku 2015 kształtowała się następująco:

Tabela 4. Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2015 roku w Gminie Halinów

Beneficjenci pomocy społecznej	Liczba osób	W tym osoby w rodzinach
Osoby niepełnosprawne	69	114
Rodziny wielodzietne	29	170
Osoby bezrobotne	76	205

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie

Tabela 5. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Halinów w latach 2005-2015

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób i rodzin objęta pomocą społeczną	1.089	1.014	995	679	717	1.119	898	964	1.437	1.182	1.187
Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy (%)	0,09	0,09	0,08	0,05	0,05	0,08	0,07	0,07	0,10	0,08	0,08
Przeciętna kwota świadczeń z opieki społecznej na 1 korzystającego (zł)	496	517	979	940	920	736	998	1.076	730,59	717,58	967,37

Źródło: na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Halinowie

W latach 2005-2015 odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku od liczby mieszkańców wahał się w granicach 5-9%. Nakłady na wsparcie finansowe mieszkańców Gminy Halinów powinny stopniowo wzrastać.

Organizacje pozarządowe

Działania organizacji pozarządowych realizowane są w obszarach kultury, edukacji, upowszechniania nauki i działalności społecznej. Wzajemna współpraca z gminą posiada charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca organizacji pozarządowych dobrze układa się MOPS, UG, CARITASEM, stowarzyszeniem Motocyklistów, stowarzyszeniami sportowymi i OSP (gmina jest na 1 miejscu w powiecie w organizacji i wynikach konkursach wiedzy pożarniczej). Do przedsięwzięć priorytetowych należy zaliczyć powstanie świetlicy pobytu dziennego z możliwością przebywania w niej osób niepełnosprawnych, boiska w m. Cisie (organizowane są tam m.in. zawody międzygminne). Do aktywnie działających organizacji pozarządowych z ogólnej liczby 27 organizacji należą:

1. Stowarzyszenie "ZIELONY WIĄZ" Stowarzyszenie Obrońców Naturalnych Dóbr Mazowsza (Okuniew)
2. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "KUBUŚ" (Halinów)
3. Fundacja „Otwartych Serc” (Sulejówek)
4. Stowarzyszenie "Rozwijamy Talenty" (Halinów)
5. Mińsko-Mazowiecki Klub Karate Kyokushin (Mińsk Mazowiecki)
6. Stowarzyszenie na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego i Adopcyjnego "Elfik" (Halinów)
7. Fundacja "LEKO" (Okuniew)
8. Klub Jeździecki "Dworek" (Okuniew)
9. Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego im. Bohaterów Warszawy (Sulejówek)
10. Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Edukacji Dzieci I Młodzieży Cisowa Dolina (Cisie)

11. Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu, Okuniewie, Długiej Kościelnej
12. CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej (Halinów)
13. Uczniowski Klub Sportowy HALINÓW TEAM (Halinów)
14. Stowarzyszenie Miłośników Turystyki Motocyklowej w Halinowie (Halinów)

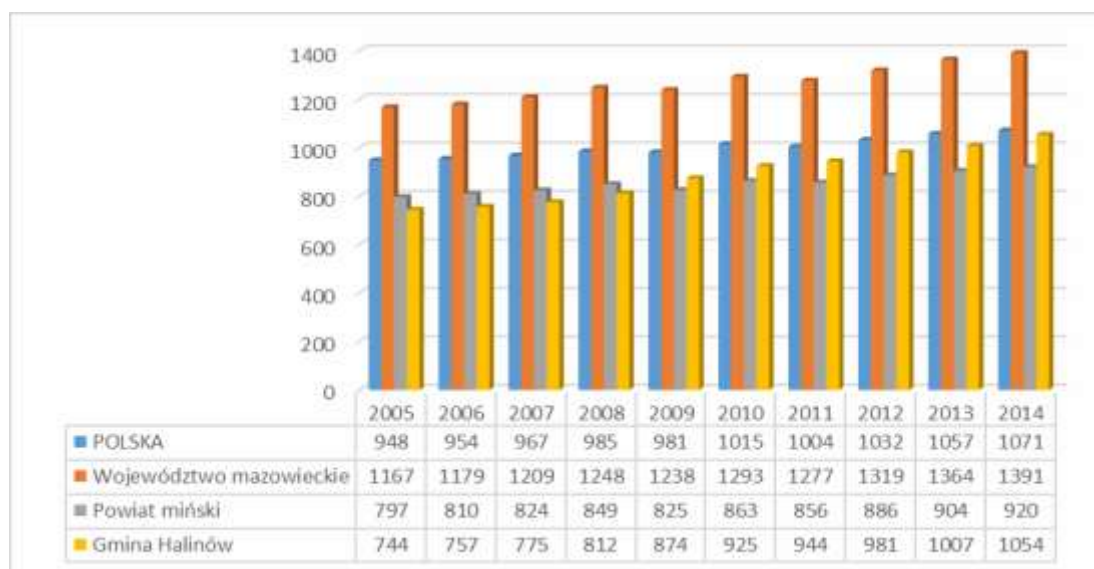
Z „Diagnozy organizacji pozarządowych na Mazowszu” przeprowadzonej przez Federację Organizacji Służebnych w roku 2011 wynika, że liczba organizacji pozarządowych w powiecie mińskim kształtuje się na stosunkowo wysokim poziomie spośród 37 powiatów województwa mazowieckiego objętych diagnozą. Należy dodać, że część organizacji prowadzących działania na terenie gminy Halinów pochodzi spoza gminy, a część także spoza województwa mazowieckiego.

2.3 OBSZAR GOSPODARCZY

Na terenie Gminy Halinów działalność prowadzi ogółem: 1.617 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON (stan na koniec grudnia 2014 r. wg danych GUS). Ich liczba na przestrzeni ostatnich lat (2005-2014) sukcesywnie wzrasta. W strukturze prowadzonej działalności dominują przedsiębiorstwa prywatne stanowiące 98,5% ogółu podmiotów. Większość przedsiębiorstw działa w sekcji G (handlu hurtowego i detalicznego, ogółem 402 podmioty, PKD 2007), sekcji F (budownictwa, ogółem 201 podmiotów), sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, ogółem 174 podmioty).

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 10.000 mieszkańców wynosił dla Gminy Halinów w roku 2014: 1.054 podmioty i był wyższy niż dane tego wskaźnika odnotowane dla powiatu mińskiego, ale niższy niż w województwie mazowieckim i kraju. Poniższa tabela obrazuje wskazane wartości.

Wykres 4. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10.000 mieszkańców w latach 2005-2014 w odniesieniu do Gminy Halinów, powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski

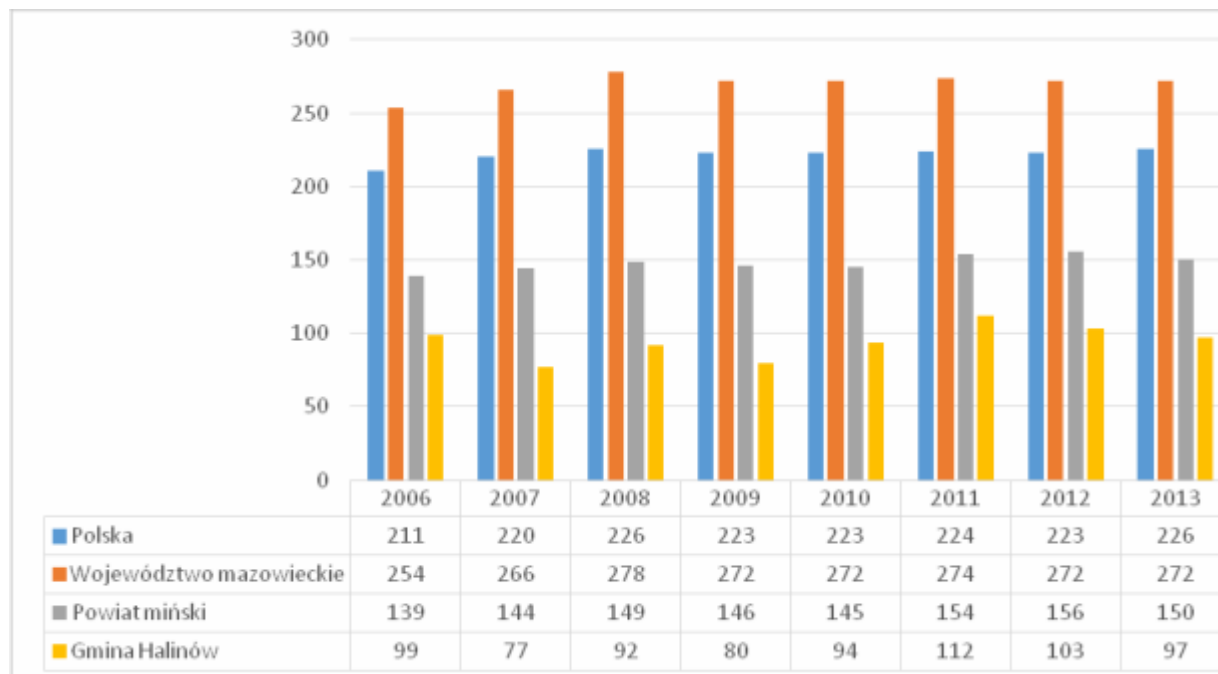
Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

Na obszarze gminy Halinów poza prowadzoną przez podmioty gospodarcze działalnością produkcyjną i usługową funkcjonuje także 861 gospodarstw rolnych (o powierzchni powyżej 1 ha), prowadzących działalność rolniczą. Struktura użytków rolnych w Gminie oparta jest w zdecydowanej mierze na gruntach ornych. Sady, łąki i pastwiska stanowią niewielką część użytków rolnych. W odniesieniu do struktury upraw dominuje

produkcja warzyw, zboża oraz kwiatów. Produkcja zwierzęca opiera się na hodowli bydła, trzody chlewnej, drobiu.

Do miejscowości, w których produkcja rolno-towarowa odgrywa znaczącą rolę należą: Brzeziny, Cisie, Desno, Nowy Konik, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski oraz Zagórze.

Wykres 5 Wskaźnik pracujących na 1.000 ludności w Gminie Halinów, powiecie mińskim, województwie mazowieckim oraz kraju w latach 2006-2013

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

Istotnym parametrem określającym zasoby rozwojowe regionu, w aspekcie gospodarczym, jest wskaźnik liczby pracujących na 1.000 mieszkańców. W gminie Halinów sytuacja w tym zakresie jest niekorzystna na tle danych odnoszących się do powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski. W roku 2013 (brak danych za 2014 r.) wskaźnik liczby pracujących na 1.000 ludności kształtował się na poziomie: 97 osób. Dane powyższego wskaźnika odnotowane w tym samym roku dla powiatu mińskiego wynosiły: 150 osób, dla województwa mazowieckiego: 272 osoby oraz dla Polski: 226 osób. Na przestrzeni lat 2006-2013 odnotowano wahania wskaźnika (wzrost i spadek) jednak od roku 2011 parametr ten ulegał sukcesywnemu obniżeniu.

Wsparciem rozwojowych możliwości gminy jest uczestnictwo Halinowa w Aglomeracji Warszawskiej (ZIT) oraz porozumieniu władz samorządowych gmin i powiatów zdefiniowanego jako Podregion Warszawski. Umożliwia ono nawiązywanie partnerskiej współpracy wielu jednostek samorządu województwa mazowieckiego przy realizacji wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, co w konsekwencji wzmacnia szanse regionu na pozyskanie unijnych dotacji.

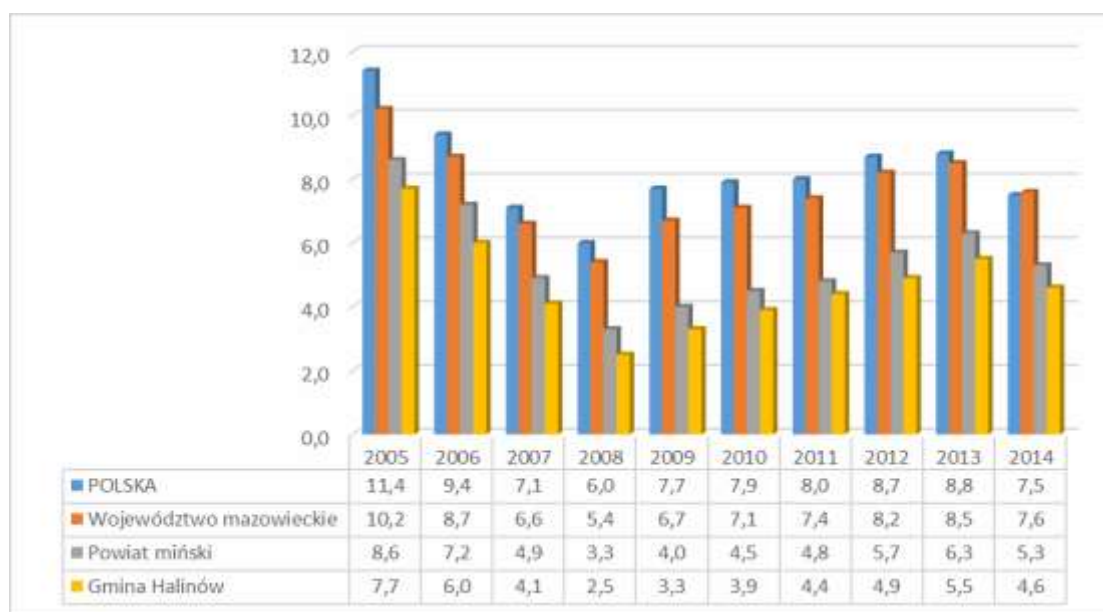
Poziom bezrobocie i rynek pracy

W roku 2014 w Gminie Halinów odnotowano zmianę niekorzystnej od wielu lat (2008-2013) tendencji związanej ze wzrostem osób bezrobotnych. W grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2014 liczba bezrobotnych mężczyzn w liczbach bezwzględnych stanowiła większość, ogółem było to 225 bezrobotnych mężczyzn w odniesieniu do 214 bezrobotnych kobiet.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim (stan na koniec II półrocza 2014 r.) największą grupę bezrobotnych 55,5% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, ich liczba wyniosła: 244 osoby. Następną liczebnie grupę, spośród ogółu bezrobotnych, stanowiły osoby po 50 roku życia. Ich liczba kształtowała się na poziomie: 122 osób (27,7%). Osoby do 25 roku życia tworzyły najmniej liczną grupę zarejestrowanych bezrobotnych: ogółem 42 osoby.

W odniesieniu do danych zarejestrowanych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski sytuacja na rynku pracy w gminie Halinów generalnie nie odbiega od tendencji powiatowych, wojewódzkich i krajowych. W każdej z wymienionych wyżej jednostek terytorialnych od kilku lat notuje się spadek poziomu bezrobocia.

Wykres 6 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Halinów do liczby ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2005-2014 w [%]

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

Pozytywny trend dla Gminy Halinów odnosi się w stosunku liczby zarejestrowanych bezrobotnych do ogółu liczby osób w wieku produkcyjnym. W roku 2014 procentowy odsetek takich osób wynosił: 4,6% i był znacznie niższy niż poziomy tego wskaźnika odnotowane dla powiatu mińskiego (5,3%), województwa mazowieckiego (7,6%) oraz Polski (7,5%).

W odniesieniu do danych powiatu mińskiego stopa bezrobocia według danych GUS z grudnia 2014 r. wynosiła: 10,7% i była wyższa niż wskaźnik zarejestrowany dla województwa mazowieckiego: 9,8%, ale niższa od wskaźnika przyjętego w tym samym okresie dla Polski: 11,5% (dane GUS nie notują wskaźnika stopy bezrobocia na poziomie gmin).

2.4 OBSZAR TECHNICZNY

Sieć drogowa

W latach 2005-2014 Gmina Halinów dokonała licznych inwestycji dotyczących infrastruktury drogowej. Znaczny odsetek dróg gminnych uległ polepszeniu, a liczne drogi gruntowe zostały utwardzone. Dużym problemem w Gminie pozostaje niski poziom bezpieczeństwa na drogach, ponieważ wiele z nich nie spełnia w pełni oczekiwanych standardów.

Gęstość sieci dróg lokalnych oraz linii kolejowych w gminie kształtuje się na zadowalającym poziomie, konieczne jednak są zmiany dotyczące modernizacji i przebudowy obecnej sieci dróg z uwagi na postępujące procesy urbanizacyjne oraz zwiększone użytkowanie powodujące degradację i konieczność ich dostosowania do obowiązujących obecnie standardów.

Tabela 6. Długość dróg przebiegających przez gminę Halinów

Rodzaj dróg	Gminne	Powiatowe	Wojewódzkie	Krajowe
Długość [km]	154,20	39,15	8,6	9,4

Źródło: Urząd Miejski w Halinowie

Tabela 7. Struktura dróg w Gminie Halinów w latach 2005-2015 w stosunku do wszystkich dróg gminnych w [%]

Wskaźnik:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Odsetek długości dróg gminnych o nawierzchni twardej	20,19	19,79	17,28	18,15	18,06	18,25	17,82	17,62	21,31	23,89	26,03
Odsetek dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej	2,88	3,29	2,25	8,26	13,17	11,68	15,68	17,42	14,00	10,44	10,44
Odsetek dróg posiadających oświetlenie	41,20	40,50	37,30	38,20	38,70	38,90	38,40	38,90	39,20	41,80	60,52
Odsetek dróg o nawierzchni twardej posiadających chodniki	13,50	13,40	13,30	14,31	14,51	25,90	28,20	31,70	34,06	28,85	28,86

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

Dynamiczny przyrost liczby mieszkańców powoduje konieczność zaplanowania sieci drogowej, odpowiadającej zwiększonemu zapotrzebowaniu na komunikację. W miarę możliwości drogi i ciągi pieszce na terenie Gminy powinny być budowane z myślą o przyszłym obciążeniu. Brak takich działań może w przyszłości spowodować znaczne problemy związane z obciążeniem komunikacyjnym, uniemożliwiające poszerzenie ciągów ulic w związku z powstałymi zabudowaniami. W niektórych przypadkach niewłaściwe zagospodarowanie przestrzenne powoduje również trudności w swobodnej komunikacji pieszych i rowerzystów.

Sieć wodociągowa

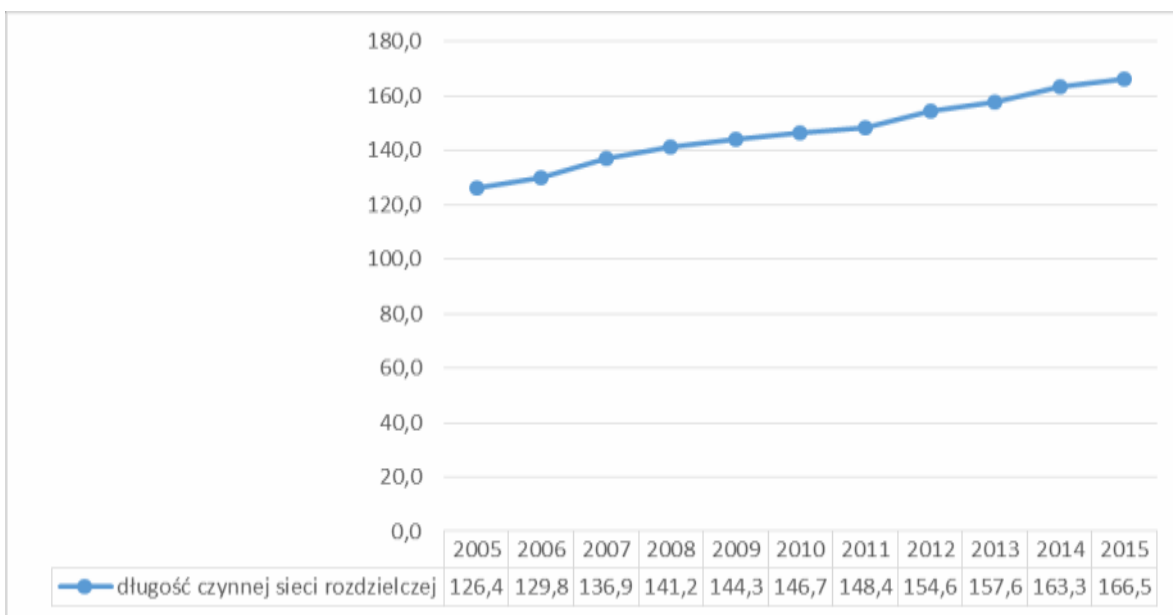
Długość sieci wodociągowej w gminie Halinów w roku 2015 według danych Zakładu Komunalnego w Halinowie wynosiła ogółem 166,5 km. Na przestrzeni lat 2005 - 2015 odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł z 80,5% w roku 2005 do 92% w roku 2015. Liczba przyłączy do sieci wodociągowej w 2014 roku wyniosła natomiast 5.049.

Analiza dotycząca rozwoju infrastruktury wodociągowej w Gminie na przestrzeni lat 2005-2014 wskazuje na sukcesywny wzrost inwestycji infrastrukturalnych w tym zakresie. Według danych dotyczących odsetka ludności korzystającej z instalacji wodociągowej do ogółu ludności w latach 2005-2014. Gminę Halinów cechuje korzystniejsza sytuacja w porównaniu do powiatu mińskiego i województwa mazowieckiego i nieco mniej korzystna w kontekście danych przyjętych w tym okresie dla Polski. Porównanie danych w zakresie nasycenia infrastrukturą wodociągową w kontekście wskaźnika określającego długość sieci rozdzielczej na 100 km,

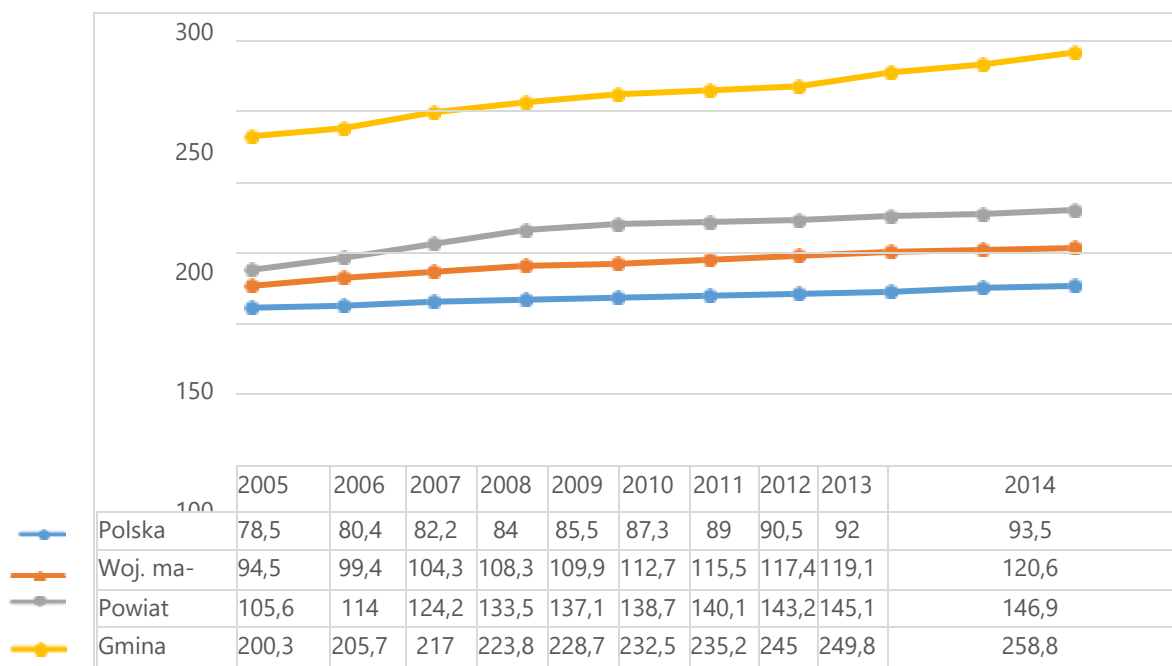
obrazuje, że wskaźniki te dla Gminy Halinów przewyższają w analizowanym horyzoncie czasowym wartości wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i kraju.

Wykres 7. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w Gminie Halinów w latach 2005-2015 w [km]

Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

Wykres 8 Długość sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km w Gminie Halinów na tle wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014 [km]

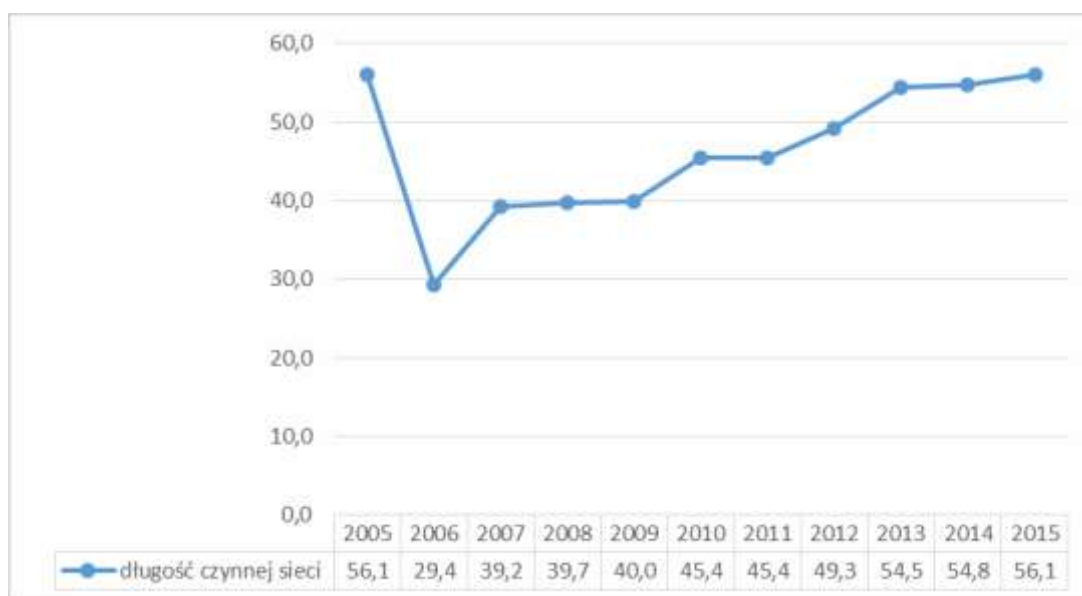
Źródło: Źródło: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy na lata 2016-2026

W związku z dynamicznym wzrostem liczby mieszkańców i aktualizacją planów zagospodarowania przestrzennego powstała konieczność prowadzenia dalszej rozbudowy sieci wodociągowej.

Sieć kanalizacyjna

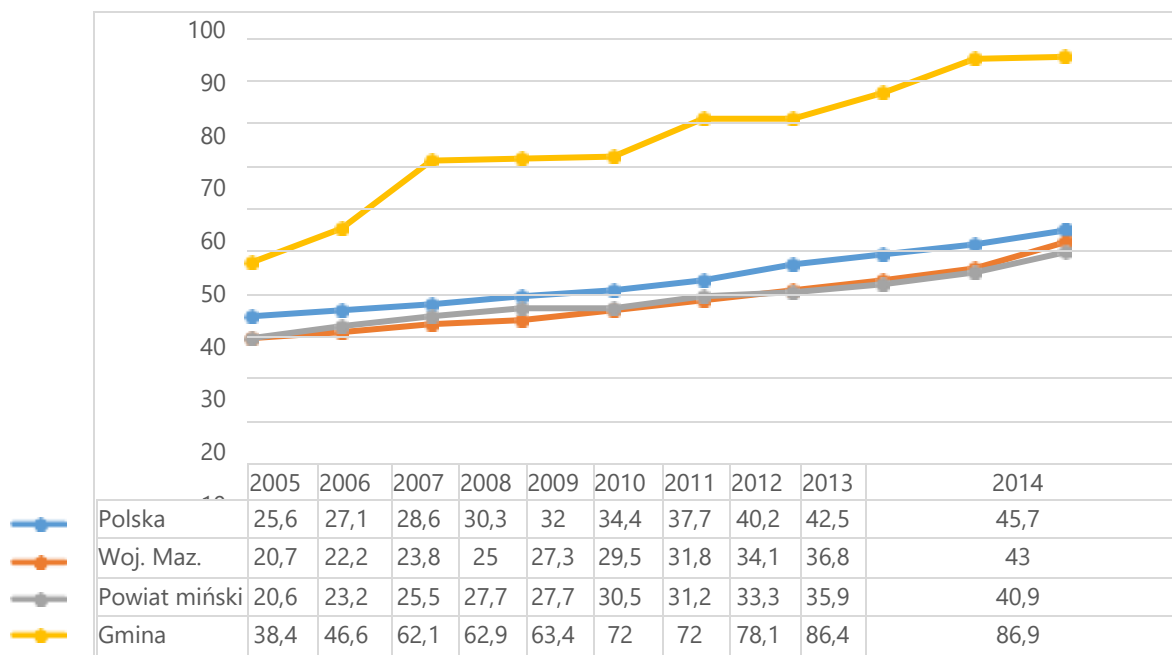
Sieć kanalizacyjna w gminie Halinów charakteryzuje się największymi potrzebami inwestycyjnymi w obszarze technicznym. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Halinów w roku 2015 według danych Zakładu Komunalnego w Halinowie wyniosła ogółem 56,13 km. W latach 2005 - 2015 następował sukcesywny wzrost długości infrastruktury kanalizacyjnej na obszarze wyznaczonym w 2005 r. uchwałą Sejmiku Województwa jako Aglomeracja Halinów i obejmujących miejscowości: Halinów, Hipolitów, Józefin, Długa Kościelna, Nowy Konik, Stary Konik, Królewskie Brzeziny. W 2015 r. na terenie aglomeracji procentowy wskaźnik osób korzystających z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie ok. 74%. Wg danych z Zakładu Komunalnego w Halinowie do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 1846 gospodarstw (ok. 7.385 osób).

Wykres 9. Długość czynnej sieci rozdzielczej kanalizacyjnej w Gminie Halinów w latach 2005-2015 [km]

Źródło: na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna oraz danych dostawcy

Wykres 10. Długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km w Gminie Halinów na tle wskaźników przyjętych dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005-2014

Źródło: na podstawie danych GUS- Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Nasylenie infrastrukturą kanalizacyjną w Aglomeracji Halinów kształtuje się na dobrym poziomie (wyższe wskaźniki niż uzyskane dla danych powiatowych, wojewódzkich i krajowych). Problemem jest niedostateczny poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej w sołectwach leżących poza obszarem aglomeracji, które charakteryzują się bardzo rozproszoną zabudową i znaczną odległością od gminnej oczyszczalni ścieków. Ta sytuacja wpływa na poziom zanieczyszczenia środowiska i niską dbałość o jego zasoby wśród mieszkańców. Brak wystarczającej sieci kanalizacyjnej jest barierą w rozwoju terenów inwestycyjnych w gminie, dlatego też tak istotne staje się zabezpieczenie w najbliższych latach odpowiedniej ilości środków na tego typu inwestycje.

Sieć gazowa

Na obszarze Gminy Halinów procentowy wskaźnik ludności korzystającej z sieci gazowej wynosił ogółem, według danych GUS z roku 2014: 37,6% i był wyższy niż analogiczny wskaźnik odnotowany dla powiatu mińskiego (33,3%), lecz niższy niż wskaźnik przyjęty w tym samym okresie dla województwa mazowieckiego (53,7%) i Polski (52,4%).

W odniesieniu do danych dotyczących wskaźnika sieci gazowej na 100 km na terenie gminy Halinów według danych GUS jego wartość z roku 2014 wynosiła 156,2 km i była znacznie wyższa niż wartość wskaźnika dla powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski ogółem. Zasadniczym utrudnieniem w dostępie do sieci gazowej jest rozproszona infrastruktura na obszarach wiejskich, która wpływa na koszty budowy i utrzymania sieci.

2.5 OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Na terenie Gminy Halinów funkcjonują podmioty zajmujące się odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców, zakładów przemysłowych i usługowych. Wśród nich znajdują się:

- Zakład Usług Asenizacyjnych Marek Bakun Sp. z o.o.,
- REMONDIS Sp. z o.o.,
- REMONDIS Otwock Sp. z o.o.,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w m. st. Warszawie Sp. z o.o.,
- SITA POLSKA Sp. z o.o.,
- „BYŚ” Wojciech Byśkiniewicz,
- „KOBÉ” Kotowska Bernarda,
- Zakład Usług Komunalnych „BŁYSK” Sp. z o.o.,
- „P.U.H. „EKO-SAM BIS” Sp. z o.o.,
- „LEKARO” z siedzibą w Dziechcińcu,
- PMS Bartnicki.

System odbioru odpadów komunalnych oparty jest na zbiórce odpadów niesegregowanych, selektywnej zbiórce odpadów przeznaczonych do recyklingu materiałowego, zbiórce odpadów niebezpiecznych oraz odpadów wielkogabarytowych. Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych; w obowiązujących planach miejscowych nie uwzględniono terenów pod budowę obiektu o takich funkcjach. Gminne odpady komunalne wywożone są na składowiska poza obszar gminy. Jak wynika ze spotkań z mieszkańcami oraz z warsztatu diagnostycznego problemem dotykającym gminę są dzikie wysypiska śmieci.

III. ANALIZA DANYCH FAKTOGRAFICZNYCH

Podstawą do wyodrębnienia obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji są wyniki koncentracji wskaźników w obszarze społecznym i gospodarczym oraz uzupełniająco wybrane wskaźniki w pozostałych trzech obszarach: przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Zbiorcze dane przedstawiono w tabelach (Tab.9-17). W tabeli 9. znajduje się zestawienie podsumowujące wskaźników dla wszystkich 25 jednostek podziału, przyjętych na potrzeby niniejszego opracowania, czyli 22 sołectw i 3 obszarów miejskich. W tabeli 10. znajduje się podsumowanie wskaźników dla wytypowanych podobszarów zdegradowanych. Na kolejnych stronach zamieszczono podsumowania nasilenia zjawisk kryzysowych w pięciu obszarach.

Obszar Halinowa (miasto) został podzielony na trzy obszary miejskie w sposób zaprezentowany poniżej.

Tabela 8. Struktura podziału Miasta Halinowa na obszary miejskie

Obszar 1	Obszar 2	Obszar 3
ul. Ignacego Paderewskiego ul. Mickiewicza (nr nieparzyste 1-61, nr parzyste 2-58) ul. Jana Pawła II (nr nieparzyste 1-59, nr parzyste 2-54) ul. Słowackiego ul. Spółdzielcza ul. Józefa Piłsudskiego (nr nieparzyste 23-41, nr parzyste 32-48) ul. Bema (nr 82 – 100)	ul. Sienkiewicza ul. Prusa ul. Pułaskiego ul. Mikołaja Reja ul. Fryderyka Chopina ul. Spacerowa ul. Zachodnia ul. Dąbrowskiego ul. Józefa Piłsudskiego (nr nieparzyste 43-77, nr parzyste 50-90)	ul. Baśniowa ul. Bema (nr 2 – 80) ul. Cicha ul. Graniczna ul. Kilińskiego ul. Kolejowa ul. Konopnickiej ul. Kościuszki ul. Krótka ul. 3 Maja ul. Malinowa ul. Mała ul. Nad Stawami ul. Okrzei ul. Okuniewska ul. Olszowa ul. Parkowa ul. Partyzancka ul. Józefa Piłsudskiego (nr nieparzyste 1-21, nr parzyste 2-30) ul. Pogodna ul. Polna ul. Powstania Styczniowego ul. Północna ul. Słoneczna ul. Szkolna ul. Wschodnia ul. Stefana Żeromskiego ul. Kubusia Puchatka ul. Starej Baśni ul. Przygraniczna ul. Zielona ul. Mickiewicza (nr nieparzyste od 65, nr parzyste od 64) ul. Jana Pawła II (nr nieparzyste od 61, nr parzyste od 58)

Źródło: na podstawie danych z UM Halinów

W tabelach w dalszej części opracowania, wpisane wartości standardowych wskaźników koncentracji liczone były w następujący sposób: badana cecha (np. bezrobotni długookresowo/liczba mieszkańców sołectwa (lub obszaru miejskiego)/badana cecha w skali gminy/liczba mieszkańców gminy.

Przyjęto następującą interpretację wskaźników koncentracji:

- Wartość od 1.25 w górę oznaczają bardzo wysoką koncentrację danej cechy (2 pkt)
- Wartość od 1.00 do 1,24 oznacza wysoką koncentrację danej cechy (1 pkt)
- Wartość od 0,75 do 0,99 oznacza niską koncentrację danej cechy (1 pkt)
- Wartość od 0,74 w dół oznacza bardzo niską koncentrację danej cechy (2 pkt).

W pewnych przypadkach (np. depopulacji) wartości ujemne świadczą o występowaniu koncentracji danej cechy. W przypadku depopulacji przyjęto wskaźniki od 0.75 w dół, świadczące o niskiej koncentracji zjawiska zwiększania się liczby mieszkańców (co jest ogólną tendencją skali gminy). Podobną interpretację wartości koncentracji wskaźników przyjęto przy następujących kategoriach badanych zjawisk i cech: aktywne podmioty gospodarcze, podmioty zatrudniające do 50 pracowników, podatek od nieruchomości komercyjnych, korzystający z bibliotek, liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych, liczba inicjatyw/wydarzeń społeczno-kulturalnych (im niższa wartość poniżej 0,75, tym niższa koncentracja danej cechy, co świadczy o kryzysowości).

Dane faktograficzne z obszarów funkcjonalno-przestrzennego, środowiskowego i technicznego przyjęto jako uzupełniające. W tych obszarach w tabelach użyte zostały wskaźniki, których wartości odnoszą się do każdego sołectwa i obszarów miejskich, odpowiednio np. do liczby mieszkańców, liczby budynków. W przypadku części wskaźników posłużono się rozróżnieniem jakościowym: „tak”, „nie”, chodzi tu np. o występowanie na danym obszarze (sołectwie lub jednym z trzech wyróżnionych obszarów miejskich) budynków wymagających termoizolacji, budynków publicznych ogrzewanych na węgiel, zabytków w złym stanie technicznym.

Wybór wskaźników na podstawie danych w tabelach faktograficznych w pięciu obszarach jest następujący:

Obszar społeczny S1 - (1) depopulacja, (2) objęci pomocą społeczną, (3) Niebieskie karty, (4) korzystający z bibliotek, (5) zarejestrowane organizacje pozarządowe, (6) inicjatywy i wydarzenia społ.-kulturalne;

Obszar społeczny S2 - powody korzystania z pomocy społecznej: (7) ubóstwo, (8) wielodzietność, (9) bezrobocie, (10) alkoholizm, (11) niepełnosprawność, (12) długotrwała choroba, (13) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, (14) pozostałe powody korzystania z pomocy społecznej, (15) przestępczość;

Obszar społeczny S3 – (16) bezrobotni, (17) bezrobotni do 25 lat, (18) bezrobotni bez doświadczenia i bez kwalifikacji, (19) bezrobotni długookresowo; (20) lokale z zaległościami czynszowymi;

Obszar gospodarczy - (21) podmioty gospodarcze, (22) wyrejestrowane lub zawieszono działalności gospodarcze, (23) prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, (24) podmioty gospodarcze zatrudniające do 50 pracowników, (25) podatek od nieruchomości komercyjnych,

Obszar funkcjonalno-przestrzenny - (26) nieruchomości – zabytki w złym stanie technicznym, (27) mieszkańcy w zasobach mieszkaniowych gminy, (28) brak placów zabaw i miejsc rekreacji, (29) brak lub ograniczona dostępność komunikacji zbiorowej (brak przystanków w odległości 1000 m szacunkowo od środka sołectwa), (30) brak instytucji kultury, świetlic.

Obszar środowiskowy – (31) powierzchnia azbestu przekraczająca średnią w gminie na budynek mieszkalny, (32) budynki publiczne wymagające termoizolacji, (33) budynki publiczne ogrzewane na węgiel,

Obszar techniczny – (34) brak dostępu do wodociągu, (35) brak kanalizacji, (36) budynki wybudowane przed 1970, (37) lokale mieszkalne bez WC i/lub łazienki, (38) budynki komunalne wymagające pilnych remontów, (39) drogi publiczne utwardzone wymagające remontu co najmniej na odcinku 800 m, (40) drogi publiczne wymagające budowy chodnika na odcinku co najmniej 800 m.

Łącznie wybrano 40 wskaźników badanych cech kryzysowości, w tym najwięcej wskaźników (50% wszystkich wskaźników) przyjęto dla sfery społecznej.

Zestawienie podsumowania dla 25 jednostek funkcjonalnych gminy zawiera tabela nr 9.

Tabela 9. Zestawienie* podsumowania dla 25 jednostek funkcjonalnych

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny razem	Gospodarczy	Przestrzenno funkcjonalny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
1	Brzeziny	8	4	6	18	0	3	3	7	31
2	Budziska	8	1	3	12	0	2	2	7	23
3	Chobot	8	5	0	13	4	3	4	11	35
4	Cisie	8	18	0	26	2	2	2	6	38
5	Desno	6	9	5	20	5	1	2	9	37
6	Długa Kościelna	3	13	5	21	2	3	1	5	32
7	Długa Szlachecka	6	13	8	27	1	1	2	7	38
8	Grabina	8	14	3	25	2	2	0	5	34
9	Hipolitów	6	2	0	8	0	2	0	2	12
10	Józefin	7	12	6	25	4	1	1	5	36
11	Kazimierów	6	2	2	10	3	2	2	4	21
12	Królewskie Brzeziny	10	10	3	23	2	3	0	4	32
13	Krzewina	8	12	7	27	8	2	2	8	47
14	Michałów	8	5	3	16	6	0	3	5	30
15	Mrowiska	9	13	6	28	8	1	2	8	47
16	Nowy Konik	8	2	2	12	2	2	2	7	25
17	Okuniew	7	7	2	16	1	3	1	6	27
18	Stary Konik	8	4	0	12	1	2	2	6	23
19	Wielgolas Brzeziński	7	3	1	11	2	2	1	2	18
20	Wielgolas Duchnowski	8	2	0	10	4	1	2	5	22
21	Zagórze	5	10	3	18	4	2	2	5	31
22	Żwirówka	8	10	4	22	2	3	2	4	33
23	Obszar miejski 1	7	4	0	11	0	1	1	3	15
24	Obszar miejski 2	6	2	3	11	6	2	0	2	21
25	Obszar miejski 3	4	2	2	8	7	1	1	3	20

Źródło: opracowanie własne

Zestawienie składa się z: **a.** liczby koncentracji wskaźników, których wysoka wartość (od 1,00- 1,24) lub bardzo wysoką (1,25 – rosnąco) wskazywała na koncentrację występowania danej cechy lub zjawiska, **b.** wskaźników uzupełniających, których wartości poniżej lub powyżej średniej w gminie świadczyły o nasileniu zjawisk kryzysowych, **c.** wskaźników uzupełniających o charakterze 0-1 (występowanie danej cechy lub zjawiska lub nie).

Podsumowanie wartości koncentracji wskaźników i wskaźników uzupełniających dla obszaru zdegradowanego zawiera tabela 10.

Tabela 10. Podsumowanie wartości koncentracji wskaźników i wskaźników uzupełniających dla obszaru zdegradowanego

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny Razem	Gospodarczy	Przestrzennie funkcjonalny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
1	Brzeziny	8	4	6	18	6	3	3	7	31
2	Cisie	8	18	0	26	2	2	2	6	38
3	Desno	6	9	5	20	5	1	2	9	37
4	Długa Kościelna	3	13	5	21	2	3	1	5	32
5	Długa Szlachecka	6	13	8	27	1	1	2	7	38
6	Grabina	8	14	3	25	2	2	0	5	34
7	Józefin	7	12	6	25	4	1	1	5	36
8	Królewskie Brzeziny	10	10	3	23	2	3	0	4	32
9	Krzewina	8	12	7	27	8	2	2	8	47
10	Michałów	8	5	3	16	6	0	3	5	30
11	Mrowiska	9	13	6	28	8	1	2	8	47
12	Zagórze	5	10	3	18	4	2	2	5	31
13	Żwirówka	8	10	4	22	2	3	2	4	33

Źródło: opracowanie własne

IV. ANALIZA WSKAŹNIKÓW ZJAWISK NEGATYWNYCH

4.1 OBSZAR SPOŁECZNY

Depopulacja

W skali całej gminy liczba mieszkańców między rokiem 2013 a 2015 powiększyła się o 335 osób, ale w tle tej ogólnej tendencji są sołectwa, gdzie liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu. Depopulacja mierzona wskaźnikiem koncentracji, obrazująca skalę zjawiska w poszczególnych jednostkach funkcjonalnych, występuje w pięciu sołectwach, w których nastąpił spadek liczby mieszkańców: Królewskie Brzeziny (-4,06), Cisie (-3,79), Mrowiska (-1,98), Budziska (-1,59), Nowy Konik (-0,13). Bardzo niski lub brak wzrostu liczby mieszkańców odnotowano w następujących sołectwach: Desno (0,00), obszar miejski 1 (0,07), obszar miejski 2 (0,64), Kazimierów (0,59), Hipolitów (0,56), obszar miejski 3 (0,64). Skala zjawiska depopulacji na obszarze gminy jest nieduża. W związku z charakterem gminy położonej w pobliżu aglomeracji warszawskiej tendencja w skali gminy jest raczej odwrotna do depopulacji – przybywa z roku na rok mieszkańców osiedlających się na terenie gminy Halinów. Podobna sytuacja jest w większości gmin położonych w pobliżu Warszawy. W związku z tym przyjęto za wskaźniki kryzysowości wartości wskaźników koncentracji poniżej 0,75 wskazujące na bardzo niski wzrost liczby mieszkańców lub nieznaczny spadek mieszkańców (wartości ujemne wskaźnika).

Objęci pomocą społeczną

Wskaźniki wysokiej koncentracji korzystających z pomocy społecznej odnotowano w następujących sołectwach: Długa Szlachecka (2,80), Cisie (2,75), Grabina (2,27), Królewskie Brzeziny (1,80), Okuniew (1,66), Józefin (1,50), Desno (1,38), Żwirówka (1,38), Wielgolas (1,36), Mrowiska (1,26),

Podwyższona koncentracja korzystających z pomocy społecznej występuje na terenach: Długa Kościelna (1,05), obszar miejski 1 (0,75), obszar miejski 2 (0,89).

Niebieskie karty

Przemoc domowa udokumentowana niebieskimi kartami (wskaźniki koncentracji) występuje w największym stopniu w sołectwach: Cisie (7,55), Krzewina (5,39), Nowy Konik (3,68) oraz Brzeziny (3,04). Koncentracja przemocy domowej występuje również, chociaż na nieco niższym poziomie, w Długiej Kościelnej (1,99), Długiej Szlacheckiej (1,47), Chobocie (1,48), Okuniewie (1,42).

Korzystający z bibliotek

Poza obszarem miejskim 1 (7,95), Hipolitowem (1,53), Kazimierowem (1,46) i Cisiem, gdzie poziom czytelnictwa jest wyższy od przeciętnego w gminie, w pozostałych sołectwach i obszarach miejskich poziom czytelnictwa jest raczej na niskim poziomie. W najmniejszym stopniu korzystanie z bibliotek odnotowano w obszarze miejskim 2 (0,00) obszarze miejskim 3 (0,00) Grabinie (0,17), Żwirówce (0,26), Długiej Szlacheckiej (0,30), Budziskach (0,33), Michałowie (0,36), Wielgolasie (0,31).

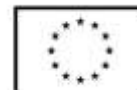
Organizacje pozarządowe

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na danym terenie jest tylko w przybliżeniu wskaźnikiem aktywności społecznej, ponieważ w wielu sołectwach działania społeczne są realizowane przez organizacje spoza danego terenu, często także spoza gminy Halinów. Przyjmując wskaźnik koncentracji zarejestrowanych organizacji na danym uzyskano następujące wskazania: Cisie, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka i dwa obszary miejskie (2 i 3).

Rynek pracy – bezrobocie

Unia Europejska
Fundusz Spójności

W analizie rynku pracy przyjęto cztery wskaźniki bezrobocia: liczba bezrobotnych, bezrobotni do 25 lat, bezrobotni bez doświadczenia i bez kwalifikacji, bezrobotni długookresowo. W zestawieniach zbiorczych posłużono się wskaźnikami koncentracji badanych cech bezrobocia. Przyjęto, że każdemu wynikowi w przedziale od 1,00 w górę przypisany będzie jeden punkt kryzysowości, powyżej 1,25 – dwa punkty kryzysowości. Wyników poniżej 1,00 nie brano pod uwagę w zestawieniach sumarycznych (wskaźnik kryzysowości), ponieważ odnosiły się do niskiego poziomu cech bezrobocia. Wysokie i podwyższone wskaźniki koncentracji bezrobocia stwierdzono w następujących sołectwach i obszarach:

- Liczba bezrobotnych – Brzeziny, Budziska, Długa Szlachecka (2)², Grabina, Józefin (2), Królewskie Brzeziny, Krzewina (2), Michałów (2), Mrowiska (2), Zagórze, Żwirówka (2), obszar miejski 3.
- Bezrobotni długookresowo – Brzeziny, Budziska (2), Desno (2), Długa Szlachecka (2), Józefin (2), Kazimierów (2), Królewskie Brzeziny (2), Krzewina (2), Michałów, Mrowiska (2), Nowy Konik (2), Zagórze (2), Żwirówka (2).
- Bezrobotni do 25 lat – Desno (2), Długa Kościelna, Długa Szlachecka (2), Grabina (2), Krzewina (2), Mrowiska (2), Wielgolas Brzeziński, obszar miejski 2 i 3.
- Bezrobotni bez doświadczenia i bez kwalifikacji – Brzeziny (2), Desno (2), Długa Kościelna (2), Długa Szlachecka (2), Józefin (2), Krzewina (2), obszar miejski 2 (2).

Tabela 11. Obszar społeczny 2015 analiza cech kryzysowych – wskaźniki koncentracji (S1).

Wartości ze znakiem " –", w pierwszej kolumnie oznaczają depopulację.

lp.	Jednostki funkcjonalne	Depopulacja	Objęci pomocą społeczną 2015	Niebieskie karty	Korzystający z bibliotek	Organizacje pozarządowe	Inicjatywy społ.-kult	Suma zaznaczeń S1
1.	Brzeziny	1,74	0,31	3,04 (2)	0,64 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
2.	Budziska	-1,59 (2)	0,45	0,00	0,33 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
3.	Chobot	2,60	0,36	1,48 (2)	0,39 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
4.	Cisie	-3,79 (2)	2,75 (2)	7,55 (2)	1,23	2,37	0,00 (2)	8
5.	Desno	0,00 (2)	1,38 (2)	0,00	0,41 (2)	5,44	5,10	6
6.	Długa Kościelna	1,43	1,05 (1)	1,99 (2)	1,07	2,13	1,00	3
7.	Długa Szlachecka	1,57	2,80 (2)	1,47 (2)	0,30 (2)	2,34	1,10	6
8.	Grabina	1,77	2,27 (2)	0,00	0,17 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
9.	Hipolitów	0,56 (2)	0,54	0,00	1,53	0,59 (2)	0,00 (2)	6
10.	Józefin	2,02	1,50 (2)	0,00	0,77 (1)	0,00 (2)	0,00 (2)	7
11.	Kazimierów	0,59 (2)	0,50	0,00	1,46	0,00 (2)	0,00 (2)	6
12.	Królewskie Brzeziny	-4,06 (2)	1,80 (2)	0,00	0,73 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	10
13.	Krzewina	2,12	1,42 (2)	5,39 (2)	0,73 (2)	0,00 (2)	4,04	8

² Przyjęto, że każdemu wynikowi powyżej 1,25 – przypisano dwa punkty kryzysowości i oznaczono w nawiasach (2)

14.	Michałów	0,31 (2)	0,34	1,42 (2)	0,36 (2)	0,00 (2)	6,40	8
15.	Mrowiska	-1,98 (2)	1,26 (2)	0,00	0,83 (1)	0,00 (2)	0,00 (2)	9
16.	Nowy Konik	-0,13 (2)	0,37	3,68 (2)	0,61 (2)	0,00 (2)	0,00	8
17.	Okuniew	1,42	1,66 (2)	1,42 (2)	0,78 (1)	0,91 (1)	0,85 (1)	7
18.	Stary Konik	0,69 (2)	0,13	0,00	0,57 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
19.	Wielgolas Brzeziński	1,65	0,44	1,04 (1)	0,72 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	7
20.	Wielgolas Duchnowski	1,61	1,36 (2)	0,00	0,31 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
21.	Zagórze	2,51	0,55	0,00	0,76 (1)	0,00 (2)	0,00 (2)	5
22.	Żwirówka	2,44	1,38 (2)	0,00	0,26 (2)	0,00 (2)	0,00 (2)	8
23.	Obszar miejski 1	0,07 (2)	0,75 (1)	0,00	7,95	0,00 (2)	0,00 (2)	7
24.	Obszar miejski 2	0,86 (1)	0,89 (1)	0,00	0,00 (2)	1,60	0,00 (2)	6
25.	Obszar miejski 3	0,64 (2)	0,37	0,83	0,00 (2)	1,78	2,92	4
26.	Ogółem gmina	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12. Obszar społeczny 2015 – powody korzystania z pomocy społecznej oraz przestępczość – wskaźniki koncentracji (S2) cd.

Lp	Jednostki funkcjonalne	Ubóstwo	Wielodzietność	Bezrobocie	Alkoholizm	Niepełnosprawność	Długość choroby	Bezradność ws. opiek. wych.	Przestępczość	Pozostałe	Suma znaczeń S2
1.	Brzeziny	0,00	0,00	1,07 (1)	0,00	0,64	1,09 (1)	0,00	2,54 (2)	0,89	4
2.	Budziska	0,26	0,39	0,32	0,00	1,17 (1)	0,00	0,87	b.d	0,81	1
3.	Chobot	0,81	0,63	0,87	1,04 (1)	1,25 (2)	0,13	1,09 (1)	0,62	1,30 (2)	5
4.	Cisie	2,15 (2)	2,13 (2)	6,63 (2)	13,32 (2)	3,18 (2)	4,73 (2)	6,36 (2)	5,27 (2)	2,21 (2)	18
5.	Desno	0,48	3,36 (2)	1,59 (2)	0,00	2,87 (2)	1,22 (1)	2,51 (2)	b.d	0,00	9
6.	Długa Kościelna	1,26 (2)	1,41 (2)	1,71 (2)	1,88 (2)	1,40 (2)	1,19 (1)	1,96 (2)	0,74	0,39	13
7.	Długa Szlachecka	1,32 (2)	2,90 (2)	2,14 (2)	1,03 (1)	1,85 (2)	1,57 (2)	2,24 (2)	0,82	0,43	13
8.	Grabina	0,43	3,17 (2)	2,11 (2)	1,59 (2)	2,37 (2)	3,22 (2)	2,37 (2)	1,25 (2)	0,00	14
9.	Hipolitów	0,35	1,10 (1)	0,95	0,52	0,62	0,66	1,01 (1)	0,41	0,00	2

Lp	Jednostki funkcjonalne	Ubóstwo	Wielodzietność	Bezrobocie	Alkoholizm	Niepełnosprawność	Długo-trwała choroba	Bezradność ws. opiek. wych.	Przestępczość	Pozostałe	Suma znaczeń S2
10.	Józefin	0,70	1,15 (1)	1,65 (2)	2,10 (2)	1,10 (1)	1,46 (2)	1,72 (2)	1,45 (2)	0,44	12
11.	Kazimierów	0,59	0,88	0,00	1,46 (2)	0,87	0,74	0,00	0,58	0,00	2
12.	Królewskie Brzeziny	4,60 (2)	0,00	1,89 (2)	0,00	1,70 (2)	2,90 (2)	0,00	2,26 (2)	0,00	10
13.	Krzewina	0,51	2,28 (2)	1,89 (2)	1,90 (2)	2,84 (2)	4,83 (2)	1,99 (2)	0,75	0,00	12
14.	Michałów	0,40	0,60	0,33	2,01 (2)	1,20 (1)	1,78 (2)	0,60	0,40	0,83	5
15.	Mrowiska	1,15 (1)	1,47 (2)	1,62 (2)	2,44 (2)	2,19 (2)	3,10 (2)	1,09 (1)	b.d.	1,01 (1)	13
16.	Nowy Konik	0,17	0,52	0,22	0,00	0,78	0,66	0,39	1,54 (2)	0,00	2
17.	Okuniew	2,82 (2)	1,00	1,03 (1)	1,20 (1)	1,07 (1)	0,91	0,95	1,42 (2)	0,17	7
18.	Stary Konik	0,00	0,00	0,37	0,00	1,34 (2)	0,57	0,00	0,89	3,74 (2)	4
19.	Wielgolas Brzeziński	0,00	0,00	0,73	0,00	0,22	0,00	0,00	1,17 (1)	7,65 (2)	3
20.	Wielgolas Duchnowski	0,57	0,00	0,00	0,00	0,63	0,80	0,16	0,84	12,27 (2)	2
21.	Zagórze	1,29 (2)	1,10 (1)	0,46	0,00	1,64 (2)	1,39 (2)	2,46 (2)	1,09 (1)	0,00	10
22.	Żwirówka	3,24 (2)	0,00	1,00	0,00	1,80 (2)	4,58 (2)	1,80 (2)	2,38 (2)	0,00	10
23.	Obszar miejski 1	1,31 (2)	0,91	0,54	0,00	0,58	0,82	0,39	1,30 (23)	0,00	4
24.	Obszar miejski 2	0,95	0,99	0,70	0,70	0,63	0,89	0,32	1,30 (2)	0,29	2
25.	Obszar miejski 3	0,32	0,35	0,36	0,39	0,23	0,30	0,26	1,30 (2)	0,24	2
26.	Ogółem gmina	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	

Źródło: opracowanie własne

³ Dla trzech obszarów miejskich przyjęto zbliżony wskaźnik koncentracji przestępczości jak dla Okuniewa. Przyjęto, że podobnie jak w innych gminach i miastach wskaźniki przestępczości są wyższe na terenach miejskich. Otrzymane dane z policji zawierają sprzeczne informacje.

Tabela 13. Obszar społeczny 2015 – rynek pracy bezrobocie oraz lokale z zaległościami czynszowymi – wskaźniki koncentracji (S3).

lp	Jednostki funkcjonalne	Bezrobotni	Bezrobotni do 25 lat	Bezrobotni bez doświadczenia, I bez kwalifikacji	Bezrobotni długookresowo	Lokale z zaległościami czynszowymi	Suma znaczeń S3
1.	Brzeziny	1,02 (1)	0,00	2,02 (2)	1,10 (1)	4,42 (2)	6
2.	Budziska	1,11 (1)	0,00	0,00	1,50 (2)	0,00	3
3.	Chobot	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0
4.	Cisie	0,69	0,41	0,00	0,53	0,00	0
5.	Desno	0,91	1,90 (2)	2,27 (2)	1,23 (1)	0,00	5
6.	Długa Kościelna	0,80	1,12 (1)	1,33 (2)	0,48	2,42 (2)	5
7.	Długa Szlachecka	1,66 (2)	3,67 (2)	4,38 (2)	1,58 (2)	0,53	8
8.	Grabina	1,20 (1)	3,76 (2)	0,00	0,41	0,00	3
9.	Hipolitów	0,84	0,83	0,74	0,73	0,00	0
10.	Józefin	1,34 (2)	0,83	1,49 (2)	1,88 (2)	0,00	6
11.	Kazimierów	0,97	0,00	0,00	1,87 (2)	0,00	2
12.	Królewskie Brzeziny	1,08 (1)	0,00	0,00	2,92 (2)	0,00	3
13.	Krzewina	1,80 (1)	1,50 (2)	3,59 (2)	1,46 (2)	0,00	7
14.	Michałów	1,52 (2)	0,00	0,95	1,03 (1)	0,00	3
15.	Mrowiska	1,62 (2)	1,93 (2)	0,00	1,87 (2)	0,00	6
16.	Nowy Konik	0,86	0,00	0,00	1,33 (2)	0,00	2
17.	Okuniew	1,00	0,95	0,94	0,92	4,53 (2)	2
18.	Stary Konik	0,21	0,00	0,00	0,58	0,00	0
19.	Wielgolas Brzeziński	0,84	1,17 (1)	0,00	0,94	0,00	1
20.	Wielgolas Duchnowski	1,00	0,00	1,00	0,54	0,00	0
21.	Zagórze	1,04 (1)	0,00	0,00	2,11 (2)	0,00	3
22.	Żwirówka	1,71 (2)	0,00	0,00	4,62 (2)	0,00	4
23.	Obszar miejski 1	0,43	0,00	0,00	0,83	0,67	0

Ip	Jednostki funkcjonalne	Bezrobotni	Bezrobotni do 25 lat	Bezrobotni bez doświadczenia, i bez kwalifikacji	Bezrobotni długookresowo	Lokale z zaległościami czynszowymi	Suma znaczeń S3
24.	Obszar miejski 2	0,87	1,11 (1)	2,00 (2)	0,54	0,00	3
25.	Obszar miejski 3	1,04 (1)	1,24 (1)	0,74	0,95	0,40	2
26.	Ogółem gmina	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	

Źródło: opracowanie własne

Zestawienie wyników z obszaru społecznego S1 wskazuje na nieco wyższy poziom kryzysowości w Królewskich Brzezinach (10) oraz w Mrowiskach (9) i na podobny profil wyników w przypadku Brzezin (8), Budzisk (8), Chobotu (8), Cisia (8), Grabiny (8), Krzewiny (8), Michałowa (8), Nowego Konika (8), Starego Konika (8), Wielgolasu Duchnowskiego (8) i Żwirówki (8). W podsumowaniu łącznej sumy wskaźników kryzysowości w zakresie wskaźników w obszarze społecznym S2 najwyższy poziom koncentracji zjawisk negatywnych występuje w następujących sołectwach: Cisie (18), Grabina(14) oraz Długa Szlachecka (13) i Długa Kościelna (13). Nieco niższy, ale również wysoki poziom kryzysowości odnotowano w Józefinie (12), Krzewinie (12) oraz w Królewskich Brzezinach (10), Zagórzcu (10) i w Żwirówce (10). W obszarze S3 najwyższy poziom koncentracji zjawisk negatywnych występuje w Długiej Szlacheckiej (8), Krzewinie (7), Brzezinach (6), Józefinie (6), Mrowiskach (6), a także w Deśnie i Długiej Kościelnej.

4.2 OBSZAR GOSPODARCZY

Podmioty gospodarcze

Do analiz w obszarze gospodarczym włączono wskaźniki koncentracji dotyczące podmiotów gospodarczych, liczby mieszkańców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, liczbę podmiotów zatrudniających do 50 pracowników oraz liczbę podmiotów, które wyrejestrowały lub zawiesiły działalność. Dodatkowo do analiz włączono również wskaźnik podatku od nieruchomości oraz wskaźnik podatku od nieruchomości komercyjnych. Wartości koncentracji trzech wskaźników wymienionych powyżej interpretowano w sposób następujący: im niższa wartość poniżej 0,75, tym niższa koncentracja danej cechy, np. im mniej podmiotów zatrudniających do 50 pracowników, tym niższy podatek od nieruchomości, co świadczy o niskim poziomie przedsiębiorczości (wskaźnik kryzysowości). Przyjęto, że każdemu wynikowi w przedziale 0,75 – i poniżej, oznacza bardzo niską koncentrację danej cechy – dwa punkty kryzysowości. Wyniki powyżej 1,00 oznaczają wysoką koncentrację danej cechy⁴ i poza liczbą wyrejestrowanych/zawieszonych podmiotów (im wyższy wynik tym wyższa koncentracja tej cechy kryzysowości) nie były wliczane do sumarycznych wskaźników kryzysowości.

Bardzo niskie wskaźniki koncentracji małej liczby podmiotów gospodarczych odnotowano w następujących sołectwach i obszarach: Krzewina (15), Mrowiska (14) oraz Desno (10), Józefin (10), Długa Szlachecka (9), Michałów (9), obszar miejski 2(9) i obszar miejski 3(9).

Bardzo niskie wskaźniki koncentracji małej liczby mieszkańców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą odnotowano w następujących sołectwach i obszarach: Cisie, Desno, Krzewina, Michałów, Mrowiska, obszary miejskie 2 i 3.

⁴ Wskaźniki koncentracji policzono jak poprzednio - [badana cecha w danej jednostce funkcjonalnej/liczba mieszkańców sołectwa lub osiedla]/ [badana cecha gminie Halinów/liczba mieszkańców ogółem w gminie Halinów].

Bardzo niskie wskaźniki koncentracji podmiotów zatrudniających do 50 pracowników odnotowano w następujących sołectwach i obszarach: Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Wielgolas Duchnowski, Zagórze, obszary miejskie 2 i 3.

Tabela poniżej przedstawia zbiorcze wyniki z obszaru gospodarczego.

Tabela 14. Obszar gospodarczy - przedsiębiorczość – wskaźniki koncentracji na podstawie danych z 2015

lp	Jednostki funkcjonalne	Podmioty gospodarcze	Wyrejestr. i zawiesz. działalność gosp.	Jednoosobowa działalność gospodarcza	Podmioty do 50 pracowników	Podatki od nieruchomości komercyjnych	Suma zaznaczeń
1.	Brzeziny	1,26	0,00	2,76	2,76	77,24	0
2.	Budziska	1,15	0,95	1,01	1,01	9,48	0
3.	Chobot	0,52 (2)	5,18 (2)	6,17	6,17	101,36	4
4.	Cisie	1,08	0,00	0,00 (2)	0,00	0,00	2
5.	Desno	0,40 (2)	1,17 (1)	0,00 (2)	0,00	10,42	5
6.	Długa Kościelna	0,81 (1)	1,14 (1)	1,09	1,09	39,01	2
7.	Długa Szlachecka	0,89 (1)	0,50	1,33	1,33	2,83	1
8.	Grabina	0,93 (1)	0,77	0,82	0,82 (1)	1,67	2
9.	Hipolitów	1,09	0,76	1,28	1,28	20,46	0
10.	Józefin	0,91 (1)	1,79 (2)	0,95	0,95 (1)	11,87	4
11.	Kazimierów	0,98 (1)	1,42 (2)	1,13	1,13	22,78	3
12.	Królewskie Brzeziny	1,59	0,00	0,00	0,00 (2)	11,30	2
13.	Krzewina	0,37 (2)	0,92	0,49 (2)	0,49 (2)	0,06 (2)	8
14.	Michałów	0,62 (2)	0,49	0,52 (2)	0,52 (2)	13,83	6
15.	Mrowiska	0,95 (1)	1,19 (1)	0,63 (2)	0,63 (2)	0,30 (2)	8
16.	Nowy Konik	1,60	1,26 (2)	1,00	1,00	99,84	2
17.	Okuniew	0,79 (1)	0,68	1,13	1,13	6,11	1
18.	Stary Konik	1,20	1,09 (1)	1,16	1,16	40,09	1
19.	Wielgolas Brzeziński	0,78 (1)	1,07 (1)	1,14	1,14	16,12	2
20.	Wielgolas Duchnowski	1,12	1,54 (2)	0,82	0,82 (2)	8,20	4
21.	Zagórze	0,69 (2)	0,00	0,00	0,00 (2)	26,21	4

Ip	Jednostki funkcjonalne	Podmioty gospodarcze	Wyrejestr. i zawiesz. działalność gosp.	Jednoosobowa działalność gospodarcza	Podmioty do 50 pracowników	Podatki od nieruchom. komercyjnych	Suma zaznaczeń
22.	Żwirówka	0,50 (2)	0,00	1,55	1,55	1,13	2
23.	Obszar miejski 1	2,23	0,95	1,34	1,34	47,05	0
24.	Obszar miejski 2	0,96 (1)	1,03 (1)	0,36 (2)	0,36 (2)	24,35	6
25.	Obszar miejski 3	0,74 (2)	0,76	0,56 (2)	0,56 (2)	0,75 (1)	7
26.	Ogółem gmina	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	

Źródło: opracowanie własne

W obszarze gospodarczym najwyższy poziom kryzysowości występuje w następujących sołectwach/obszarach: Krzewina (8), Mrowiska (8), obszar miejski 3 (7), obszar miejski 2 (6), Michałów (6), Desno (5), Chobot (4), Józefin (4), Wielgolas Duchnowski (4), Zagórze (4).

4.3 OBSZAR FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

Dla określania wskaźnika liczby osób mieszkających w zasobach mieszkaniowych gminy (mieszkania komunalne i socjalne) przyjęto koncentrację wskaźników standaryzowanych (jak w poprzednich obszarach). Najtrudniejsza sytuacja pod względem warunków i liczby osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych (wielokrotnie przekroczone wskaźniki) występuje w: Brzezinach, Chobocie i Okuniewie. W przypadku pozostałych wskaźników przyjęto, że przy spełnieniu kryterium opisowego, dodawano jeden punkt kryzysowości danej jednostce funkcjonalnej.

Tabela 15. Obszar funkcjonalno-przestrzenny – na podstawie danych z 2015

Ip.	Jednostka funkcjonalna	Występowanie nieruchomości zabytków w złym stanie technicznym Tak -(1)	Mieszkający w zasobach mieszkaniowych gminy [wskaźnik koncentracji]	Brak placów zabaw i miejsc rekreacji Brak – (1)	Brak przystanków komunikacji zbiorowej do 1000m od centrum sołectwa 0 → (1) [wskaźnik kryzysowości]	Brak instytucji kultury, świetlic	Liczba zaznaczeń
1.	Brzeziny	0	6,75 (2)	1		(1)	3
2.	Budziska	0	0,00	0 (1)		(1)	2
3.	Chobot	0	4,47 (2)	1		(1)	3
4.	Cisie	0	1,21 (1)	1		(1)	2
5.	Desno	0	0,00	1		(1)	1
6.	Długa Kościelna	0	1,87 (2)	1		(1)	3
7.	Długa Szlachecka	0	0,11	1		(1)	1
8.	Grabina	0	0,00	0 (1)		(1)	2

lp.	Jednostka funkcjonalna	Występowanie nieruchomości zabytków w złym stanie technicznym Tak -(1)	Mieszkający w zasobach mieszkaniowych gminy [wskaźnik koncentracji]	Brak placów zabaw i miejsc rekreacji Brak – (1)	Brak przystanków komunikacji zbiorowej do 1000m od centrum sołectwa 0 -> (1) [wskaźnik kryzysowości]	Brak instytucji kultury, świetlic	Liczba zaznaczeń
9.	Hipolitów	0	0,00	0 (1)		(1)	2
10.	Józefin	0	0,00	1		(1)	1
11.	Kazimierów	0	0,00	0 (1)		(1)	2
12.	Królewskie Brzeziny	0	0,00	0 (1)	(1)	(1)	3
13.	Krzewina	0	0,00	0 (1)		(1)	2
14.	Michałów	0	0,00	1		0	0
15.	Mrowiska	0	0,00	1		(1)	1
16.	Nowy Konik	0	0,00	0 (1)		(1)	2
17.	Okuniew	4 (1)	4,03 (2)	2		0	3
18.	Stary Konik	0	0,00	0 (1)		(1)	2
19.	Wielgolas Brzeziński	0	0,00	0 (1)		(1)	2
20.	Wielgolas Duchnowski	0	0,00	1		(1)	1
21.	Zagórze	0	0,00	0 (1)		(1)	2
22.	Żwirówka	0	0,00	0 (1)	(1)	(1)	3
23.	Obszar miejski 1	0	0,00	1		(1)	1
24.	Obszar miejski 2	0	0,00	0 (1)		(1)	2
25.	Obszar miejski 3	3 (1)	0,49	2		0	1
26.	Ogółem gmina	7	1,00	15			

Źródło: opracowanie własne

Z analizy wskaźników w obszarze przestrzenno - funkcjonalnym wynika, że łączna suma wskazań na podstawie wartości wskaźników nie różnicuje znacząco sołectw i obszarów. Zróżnicowanie widoczne jest w przypadku dostępu do komunikacji publicznej. Najtrudniejsza pod tym względem jest sytuacja mieszkańców w Królewskich Brzezinach i Żwirówce. W podsumowaniu wskaźników kryzysowości w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym największa koncentracja zjawisk negatywnych występuje w następujących sołectwach: Brzeziny, Chobot, Długa Kościelna, Królewskie Brzeziny, Okuniew, Żwirówka.

4.4. OBSZAR TECHNICZNY

W analizie obszaru technicznego przyjęto następujące wskaźniki: brak podłączeń do sieci wodociągowej, brak kanalizacji, znaczny udział budynków wybudowanych przed 1970 r., budynki komunalne wymagające pilnych remontów. W przypadku dwóch pierwszych policzono wskaźniki koncentracji analizowanych cech w taki sam sposób jak wcześniej przy wskaźnikach z obszaru społecznego czy gospodarczego. W przypadku dwóch wskaźników opisujących nieruchomości przyjęto punktowy wskaźnik kryzysowości na skali nominalnej (tak, nie) niezależnie od liczby budynków wymagających pilnych remontów, czy od procentu lub liczby budynków wybudowanych przed 1970 rokiem.

Tabela 16. Obszar techniczny – na podstawie danych z 2015

lp.	Jednostka pomocnicza	Koncentracja braku dostępu do wodociągu	Koncentracja braku kanalizacji	Koncentracja budynków wyb. przed 1970	Koncentracja lokali mieszkalnych gminy bez WC i/lub łazienki	Budynki komunalne wymagające remontów tość remontów, 1-tak	Drogi publiczne utwardzone wymagające remontów na odc >800m 1-tak	Drogi publiczne wymagające budowy chodnika > 800m, 1-tak	Suma zazna- czeń
1.	Brzeziny	3,10 (2)	1,68 (2)	0,69	6,38 (2)	1	0	0	7
2.	Budziska	2,90 (2)	1,68 (2)	1,43 (2)	0,00	0	1	0	7
3.	Chobot	3,09 (2)	1,68 (2)	2,72 (2)	2,69 (2)	1	1	1	11
4.	Cisie	0,10	1,68 (2)	0,75	1,35 (2)	1	1	0	6
5.	Desno	2,32 (2)	1,68 (2)	2,23 (2)	0,00	1	1	1	9
6.	Długa Kościelna	0,34	0,55	0,38	2,96 (2)	1	1	1	5
7.	Długa Szlachecka	4,05 (2)	1,68 (2)	0,78	0,31	1	1	1	7
8.	Grabina	5,60 (2)	1,68 (2)	0,96	0,00	0	1	0	5
9.	Hipolitów	0,00	0,60	0,77	0,00	0	1	1	2
10.	Józefin	1,91 (2)	1,08 (1)	0,63	0,00	0	1	1	5
11.	Kazimierów	0,78	1,68 (2)	0,80	0,00	0	1	1	4
12.	Królewskie Brzeziny	0,76	1,68 (2)	2,22 (2)	0,00	0	0	0	4
13.	Krzewina	1,62 (2)	1,68 (2)	1,57 (2)	0,00	0	1	1	8
14.	Michałów	2,09 (2)	1,68 (2)	1,21 (1)	0,00	0	0	0	5
15.	Mrowiska	1,44 (2)	1,68 (2)	1,78 (2)	0,00	0	1	1	8
16.	Nowy Konik	1,87 (2)	1,68 (2)	1,25 (2)	0,00	0	1	0	7
17.	Okuniew	0,33	0,84	1,64 (2)	3,84 (2)	0	1,	1	6
18.	Stary Konik	1,55 (2)	1,55 (2)	1,67 (2)	0,00	0	0	0	6
19.	Wielgolas Brzeziński	0,68	1,68 (2)	0,56	0,00	0	0	0	2
20.	Wielgolas Duchnowski	0,76	1,68 (2)	1,43 (2)	0,00	0	1	0	5

lp.	Jednostka pomocnicza	Koncentracja braku dostępu do wodociągu	Koncentracja braku kanalizacji	Koncentracja budynków wyb. przed 1970	Koncentracja lokali mieszkalnych gminy bez WC i/lub łazienki	Budynki komunalne wymagające remontów tość remontów, 1-tak	Drogi publiczne utwardzone wymagające remontów na odc >800m 1-tak	Drogi publiczne wymagające budowy chodnika > 800m, 1-tak	Suma zazna- czeń
21	Zagórze	3,63 (2)	1,68 (2)	0,83	0,00	0	1	0	5
22	Żwirówka	3,65 (2)	1,68 (2)	0,94	0,00	0	0	0	4
23	Obszar miejski 1	0,00	0,00	0,51	0,00	1	1	1	3
24	Obszar miejski 2	0,28	0,17	0,94	0,00	0	1	1	2
25	Obszar miejski 3	0,66	0,15	0,74	0,53	1	1	1	3
26	Ogółem gmina	1,00	1,00	1,00	1,00				

Źródło: opracowanie własne

Analiza zestawienia przyjętych do porównań wskaźników kryzysowości z obszaru technicznego wykazuje, że poza brakiem kanalizacji i w mniejszym stopniu brakiem dostępu do sieci wodociągowej (znaczna liczba sołectw), trzy sołectwa pod względem badanych cech kryzysowości znajdują się w bardzo trudnej sytuacji: Chobot, Mrowiska i Krzewina.

4.5. OBSZAR ŚRODOWISKOWY

W analizie obszaru przyjęto następujące wskaźniki: A) powierzchnia azbestu na terenie sołectwa/obszaru do liczby mieszkańców, odniesiona do średniej w gminie, B) budynki publiczne wymagające termomodernizacji, C) występowanie lokali publicznych opalanych węglem. Dla wskaźnika A przyjęto, że każdemu wynikowi wyższemu od średniej gminnej (w przedziale od 1,00 do 1,25), przypisany będzie jeden (1) punkt kryzysowości, powyżej 1,25 średniej gminnej – dwa (2) punkty kryzysowości. W przypadku pozostałych wymienionych wskaźników przyjęto punktowy wskaźnik kryzysowości w przypadku przekroczenia przyjętego kryterium /wskazanej wartości, od której jest liczony punkt kryzysowości.

Tabela 17. Obszar Środowiskowy – na podstawie danych z 2015

lp.	Jednostki funkcjonalne	Pow., azbestu do liczby mieszkańców	Występowanie budynków wym. termomodernizacji (tak - 1)	Występowanie lokali publ. ogrz. na węgiel (tak - 1)	Suma zazna- czeń
1.	Brzeziny	1,88 (2)	1		3
2.	Budziska	1,96 (2)			2
3.	Chobot	1,25 (2)	1	1	4
4.	Cisie	6,72 (2)			2
5.	Desno	1,98 (2)			2
6.	Długa Kościelna	0,46	1		1
7.	Długa Szlachecka	0,99	1	1	2
8.	Grabina	0,91			0
9.	Hipolitów	0,37			0

lp.	Jednostki funkcjonalne	Pow., azbestu do liczby mieszkańców	Występowanie budynków wym. termomodernizacji (tak - 1)	Występowanie lokali publ. ogrz. na węgiel (tak - 1)	Suma zaznaczeń
10.	Józefin	1,02 (1)			1
11.	Kazimierów	1,75 (2)			2
12.	Królewskie Brzeziny	0,32			0
13.	Krzewina	1,99 (2)			2
14.	Michałów	2,72 (2)		1	3
15.	Mrowiska	4,54 (2)			2
16.	Nowy Konik	1,32 (2)			2
17.	Okuniew	0,51	1		1
18.	Stary Konik	1,63 (2)			2
19.	Wielgolas Brzeziński	1,10 (1)			1
20.	Wielgolas Duchnowski	2,63 (2)			2
21.	Zagórze	2,63 (2)			2
22.	Żwirówka	5,81 (2)			2
23.	Obszar miejski 1	0,17	1		1
24.	Obszar miejski 2	0,31			0
25.	Obszar miejski 3	0,35	1		1
26.	Ogółem gmina	1,00			

Źródło: opracowanie własne

Analiza sumy punktów (zaznaczeń) na podstawie wskaźników kryzysowości, podobnie jak w przypadku wskaźników z obszaru przestrzenno-funkcjonalnego, w niewielkim stopniu różnicuje sołectwa i obszary. Sołectwa/obszary miejskie różnią się natomiast dość znacząco pod względem powierzchni azbestu na dachach budynków (wskaźnik A). Niekorzystna (1) i bardzo niekorzystna (2) pod tym względem jest sytuacja w sołectwach: Brzeziny (2), Budziska (2), Chobot (2), Cisie (2), Desno (2), Józefin (1), Kazimierów (2), Krzewina (2), Michałów (2), Mrowiska (2), Nowy Konik (2), Stary Konik(2), Wielgolas Brzeziński (1), Wielgolas Duchnowski (2), Zagórze (2), Żwirówka(2), gdzie powierzchnia azbestu na dachach budynków mieszkalnych jest znacznie większa od przeciętnej w gminie. Zróżnicowanie między sołectwami/obszarami w odniesieniu do pozostałych wskaźników kryzysowości z obszaru środowiskowego różnicuje je w mniejszym stopniu.

Budynki publiczne ogrzewane z wykorzystaniem paliwa węglowego występują w: Chobocie, Długiej Szlacheckiej i Michałowie. Budynki publiczne wymagające termomodernizacji występują w następujących sołectwach: Brzeziny, Chobot, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Okuniew, obszar miejski 1 oraz obszar miejski 3.

V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Założenia dotyczące wyboru obszaru zdegradowanego

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Halinów polegało na przeprowadzeniu syntezy wyników analiz z pięciu obszarów (społeczny, gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, środowiskowy, techniczny) w układzie przyjętych na wstępie do porównań jednostek funkcjonalnych(sołectwa/obszary miejskie).

W wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę dwa kryteria: [1] stopień nasilenia zjawisk negatywnych w obszarze społecznym (liczba zaznaczeń) oraz [2] łączną liczbę zaznaczeń (wskaźniki zjawisk negatywnych). W proponowanych obszarach rewitalizacji wybrano sołectwa o najwyższej koncentracji w zjawisk negatywnych w pięciu obszarach z uwzględnieniem najwyższych wartości i wskaźników zjawisk negatywnych w obszarze społecznym.

Zastosowane podejście metodologiczne wyodrębnienia obszaru zdegradowanego polegało na włączeniu do tego obszaru sołectw/ obszarów miejskich, które mają w co najmniej 30 wskazań (punktów) w kategoriach badanych cech ze względu na wysokie wartości wskaźników koncentracji zjawisk negatywnych.

Wybór obszaru nawiązuje także do wniosków w ramach konsultacji społecznych (spotkania, wywiady) w sprawie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, przy zachowaniu zasady, że obszary posiadają odpowiednio wysokie wartości wskaźników cech negatywnych. Wspierającą rolę w wyborze obszaru miały wyniki ankiety wskazujące główne problemy oraz lokalizację problemów w pięciu obszarach oraz rezultaty warsztatu diagnostycznego.

Na dalszych stronach opracowania znajdują się zestawienia zbiorcze koncentracji wskaźników i wskaźników uzupełniających w odniesieniu do 25 jednostek funkcjonalnych wstępnie przyjętego podziału do analiz.

Najwyższe wartości wskaźników wskazujących na występowanie cech i zjawisk kryzysowych (od 30 w górę zaznaczeń) stwierdzono w następujących sołectwach: Brzeziny (31), Chobot (35), Cisie (38), Desno (37), Długa Kościelna (32), Długa Szlachecka (38), Grabina (34), Józefin (36), Królewskie Brzeziny (32), Krzewina (47), Michałów (30), Mrowiska (47), Zagórze (31), Żwirówka (33).

Po uwzględnieniu stopnia nasilenia zjawisk negatywnych w obszarze społecznym (liczba zaznaczeń od 14) proponowana delimitacja obszaru na podstawie przeprowadzonych analiz jest następująca - **obszar zdegradowany** obejmuje sołectwa: Brzeziny, Cisie, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Grabina, Józefin, Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Zagórze, Żwirówka.

Tabela 18. Podsumowanie liczby wskazań zjawisk negatywnych dla wytypowanego obszaru zdegradowanego

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny Razem	Gospodarczy	Przestrzenno funkcjonalny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
1	Brzeziny	8	4	6	18	6	3	3	7	31
2	Cisie	8	18	0	26	2	2	2	6	38
3	Desno	6	9	5	20	5	1	2	9	37
4	Długa Kościelna	3	13	5	21	2	3	1	5	32
5	Długa Szlachecka	6	13	8	27	1	1	2	7	38
6	Grabina	8	14	3	25	2	2	0	5	34
7	Józefin	7	12	6	25	4	1	1	5	36
8	Królewskie Brzeziny	10	10	3	23	2	3	0	4	32
9	Krzewina	8	12	7	27	8	2	2	8	47
10	Michałów	8	5	3	16	6	0	3	5	30
11	Mrowiska	9	13	6	28	8	1	2	8	47

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny Razem	Gospodarczy	Przestrzenno funkcjonalny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
12	Zagórze	5	10	3	18	4	2	2	5	31
13	Żwirówka	8	10	4	22	2	3	2	4	33

Źródło: opracowanie własne

VI. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI - ZAŁOŻENIA

Przy wyznaczeniu obszaru rewitalizacji przyjęto następujące założenia:

- identyfikacja obszaru rewitalizacji została dokonana wyłącznie w obrębie obszaru zdegradowanego, wskazanego jako kryzysowy, charakteryzującego się najwyższą koncentracją wskaźników opisujących wymiary kryzysowości w pięciu obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym i technicznym;
- obszar rewitalizacji obejmuje części obszaru zdegradowanego, który posiada stosunkowo wysoki poziom zurbanizowania. Taki dobór był uzasadniony – jak wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych i wykonanych analiz – z punktu widzenia oczekiwań, które dotyczą poprawy sytuacji mieszkańców w co najmniej kilku obszarach, z wyróżnieniem obszaru społecznego.
- obszar rewitalizacji ma istotny wpływ na rozwój całej gminy. Przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym na tym obszarze ma największy wpływ na spójny i zrównoważony społecznie oraz terytorialnie rozwój całej gminy, w tym unikanie społecznie uzasadnionych twierdzeń o sołectwach „drugiej kategorii”, czyli tych częściach gminy, które są zaniedbywane w stosunku do innych - „doinwestowanych” (takich jak - zdaniem mieszkańców - miasto Halinów lub Okuniew).

Uzupełniającym założeniem było przeciwdziałanie rozszerzaniu się stanu kryzysowego z obszaru rewitalizacji na inne obszary gminy.

W celu wyodrębnienia obszaru rewitalizacji zastosowano analogiczną procedurę jak w przypadku wyodrębnienia obszaru zdegradowanego. Do obszaru rewitalizacji włączono wstępnie te sołectwa lub ich części, które mają po pierwsze odpowiednio najwyższe wartości wskaźników koncentracji (suma zaznaczeń od 32 łącznie w ramach wszystkich badanych wymiarów w pięciu obszarach, suma zaznaczeń od 20 w obszarze społecznym). Po drugie, tak jak w przypadku obszaru zdegradowanego, wybór obszaru nawiązuje do wniosków w ramach konsultacji społecznych w sprawie wyznaczania obszaru rewitalizacji przy zachowaniu zasady, że obszar posiada odpowiednio wysokie wartości wskaźników cech kryzysowych. Po trzecie, również jak w przypadku obszaru zdegradowanego, wspierającą rolę w wyborze obszaru miały wyniki ankiety wskazujące główne problemy oraz lokalizację problemów w pięciu obszarach oraz rezultaty warsztatu diagnostycznego i spotkań grupowych.

Tabela poniższa prezentuje wartości koncentracji wskaźników zjawisk negatywnych dla obszaru rewitalizacji (wiersze zaznaczone kolorem szarym).

Tabela 19. Podsumowanie wartości koncentracji wskaźników zjawisk negatywnych dla obszaru rewitalizacji

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny Razem	Gospodarczy	Przestrzenno funkcyjny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
1	Brzeziny	8	4	6	18	6	3	3	7	31
2	Cisie	8	18	0	26	2	2	2	6	38
3	Desno	6	9	5	20	5	1	2	9	37
4	Długa Kościelna	3	13	5	21	2	3	1	5	32
5	Długa Szlachecka	6	13	8	27	1	1	2	7	38
6	Grabina	8	14	3	25	2	2	0	5	34
7	Józefin	7	12	6	25	4	1	1	5	36

lp.	Jednostki funkcyjne	Społeczny S1	Społeczny S2	Społeczny S3	Społeczny Razem	Gospodarczy	Przestrzenno funkcjonalny	Środowiskowy	Techniczny	Suma zaznaczeń
8	Królewskie Brzeziny	10	10	3	23	2	3	0	4	32
9	Krzewina	8	12	7	27	8	2	2	8	47
10	Michałów	8	5	3	16	6	0	3	5	30
11	Mrowiska	9	13	6	28	8	1	2	8	47
12	Zagórze	5	10	3	18	4	2	2	5	31
13	Żwirówka	8	10	4	22	2	3	2	4	33

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z przedstawionych wyżej założeń i analiz obszaru rewitalizacji może obejmować sołectwa: Cisie, Desno, Długa Szlachecka, Józefin, Krzewina, Mrowiska.

Na końcowym etapie wytyczania obszaru rewitalizacji należy dokonać weryfikacji powierzchni i liczby mieszkańców objętych tym obszarem, w celu spełnienia w tym zakresie wymogów: obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

VII. PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH, WARSZTATU DIAGNOSTYCZNEGO, SPOTKAŃ GRUPOWYCH I KONSULTACJI

5.1. BADANIA ANKIETOWE

Celem ankiety było poznanie opinii mieszkańców gminy Halinów na temat głównych problemów gminy. Na początku ankiety zamieszczono krótką informację na temat procesu rewitalizacji. W badaniu ankietowym wersję papierową wypełniło 320 osób, wersję online 85 osób z gminy Halinów. Większość ankiet została wypełniona w wersji papierowej (badanie 1); badanie w wersji online potraktowano jako uzupełniające (badanie 2).

Zamieszczone poniżej podsumowania dotyczą badań ankietowych przeprowadzonych od 10 sierpnia do 8 listopada 2016, dotyczących głównych problemów w gminie (ankieta 1). Ankiety w wersji papierowej zostały rozdane na warsztatach, spotkaniach konsultacyjnych oraz na innych spotkaniach organizowanych przez Urząd Miejski i rady sołeckie. Ankieta online była dostępna na stronie gminy od 10.08.2016 do 8.11.2016. Badanie ankietowe było ważnym i uzupełniającym elementem opracowywania diagnozy.

Badanie 1

Wśród 320 badanych było 58% kobiet, 42% mężczyzn. W wieku 35-44 lata było 33%, w wieku 45-54 lata było 15%, w wieku 23-34 15% badanych, w pozostałych kategoriach wiekowych było mniej badanych (55-64 lata- 18%, 18-24 lata- 8%, 65 lat i więcej – 9%, 17 lat i mniej 1%). Większość badanych to osoby zatrudnione (53%) lub prowadzące własną działalność (13%). Większość badanych to osoby mieszkające na terenie gminy od urodzenia (43%) lub mieszkający powyżej 15 lat - 20%. Respondentów z wykształceniem wyższym było 38%, z wykształceniem średnim- 33%, z wykształceniem zawodowym – 15%, podstawowym – 4% i gimnazjalnym - 2.3%.

Do najważniejszych problemów gminy, spośród 30 wymienionych w ankiecie, badani zaliczyli przede wszystkim brak dostępu do mediów (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa) 68%, braki w infrastrukturze drogowej (w tym parkingi, chodniki, oświetlenie ulic) 58%, brak infrastruktury turystycznej(szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) 54%, brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw, itd.) 49%, brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej 42%, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu 41% oraz ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia) 40%.

Tabela 20. Główne problemy w gminie według opinii badanych (na podstawie wyników ankiety 1)

Lp.	Kolejność ze względu na proc. odpowiedzi	Rodzaje problemów	% badanych
1	1	Brak dostępu do mediów(sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa)	68
2	2	Infrastruktura drogowa (w tym parkingi, chodniki, oświetlenie ulic)	58
3	4	Brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw, itd.)	49
4	7	Ograniczony dostęp do usług publicznych(handel, komunikacja, służba zdrowia)	40
5	3	Brak infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe)	54
6	8	Zanieczyszczenie lub degradacja środowiska	34
7	23	Tereny wymagające rekultywacji	12
8	18	Niski poziom przedsiębiorczości	19
9	9	Słaby lokalny rynek pracy (mało miejsc pracy)	33
10	11	Brak dostępu do Internetu	27
11	17	Niski standard lub braki w infrastrukturze technicznej (budynki, sieci)	19
12	28	Ubóstwo	7
13	20	Bezrobocie	16

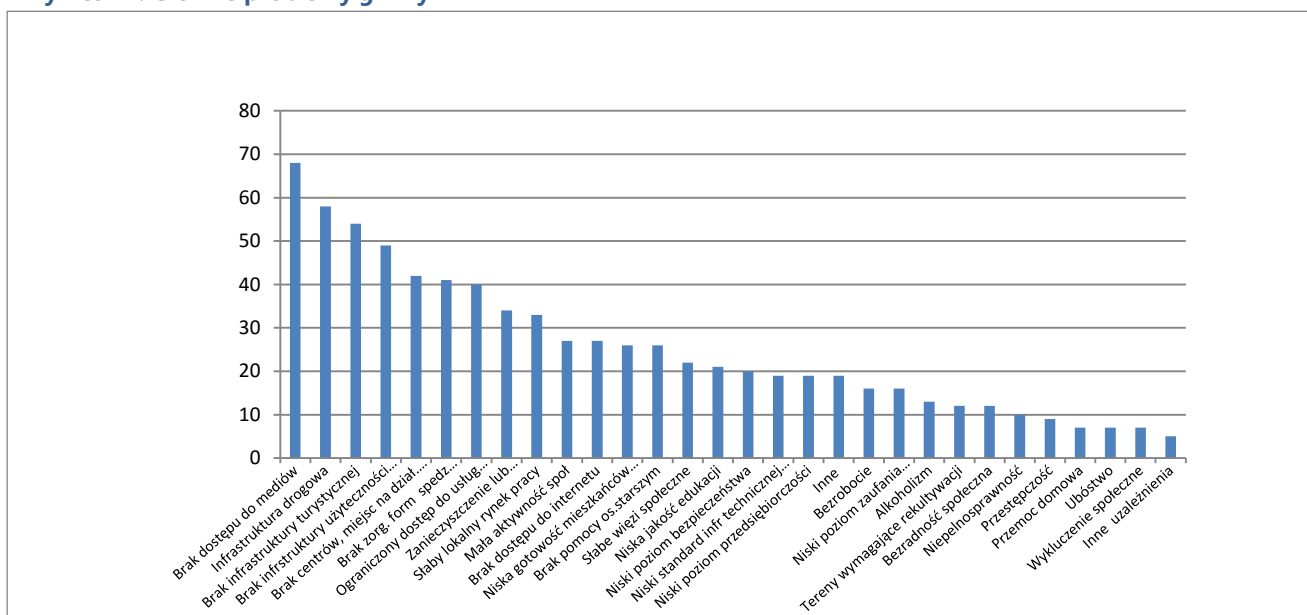
Lp.	Kolejność ze względu na proc. odpowiedzi	Rodzaje problemów	% badanych
14	22	Alkoholizm	13
15	30	Inne uzależnienia	5
16	27	Przemoc domowa	7
17	26	Przestępczość	9
18	15	Niska jakość edukacji	21
19	25	Niepełnosprawność	10
20	10	Mała aktywność społeczna	27
21	12	Niska gotowość do współpracy wśród mieszkańców	26
22	5	Brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej	42
23	14	Słabe więzi społeczne	22
24	29	Wykluczenie społeczne	7
25	24	Bezradność społeczna	12
26	21	Niski poziom zaufania społecznego	16
27	16	Niski poziom bezpieczeństwa	20
28	13	Brak pomocy osobom starszym	26
29	6	Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	41
30	19	Inne (jakie?)	19

Źródło: opracowanie własne

Inne problemy to zanieczyszczenie/degradacja środowiska (34%), słaby lokalny rynek pracy (33%), mała aktywność społeczna (27%), brak dostępu do internetu (27%), niska gotowość wśród mieszkańców do współpracy (26%) oraz brak pomocy osobom starszym (26%). W mniejszym procencie badani zaliczyli do puli najważniejszych problemów niski poziom bezpieczeństwa (20%), niski standard infrastruktury technicznej budynków i sieci (19%), niski poziom przedsiębiorczości (19%),

Typowe problemy społeczne, takie jak bezrobocie, alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, inne uzależnienia, znalazły się na dalszych miejscach.

Wykres 11. Główne problemy gminy

Źródło: opracowanie własne

Badanie 2

Badanie online miało charakter uzupełniający do badania, w trakcie którego ankiety wypełniono w wersji papierowej, ze względu na znacznie mniejszą liczbę wypełnień ankiety online w porównaniu do ankiety w wersji papierowej. Wśród 85 badanych online było 49% kobiet, 51% mężczyzn. W wieku 35-44 lata było 45% ,

w wieku 25-34 32% badanych, w wieku 55-64 lata 8%, 18-24 lata 8%, w wieku 45-54 lata 6%. W pozostałych kategoriach wiekowych było znacząco mniej badanych, 65 lat i więcej 1%, 17 lat i mniej 2%). Większość badanych to osoby zatrudnione 75% lub prowadzące własną działalność 8%; studenci i uczniowie stanowili 7%, bezrobotni 6%, emeryci i renciści 4%. Większość badanych to osoby mieszkające na terenie gminy od urodzenia 43% lub mieszkający powyżej 15 lat 20%. Większość respondentów to osoby z wykształceniem wyższym 75%, z wykształceniem średnim 17%, z wykształceniem zawodowym 1%, i gimnazjalnym 2.3%.

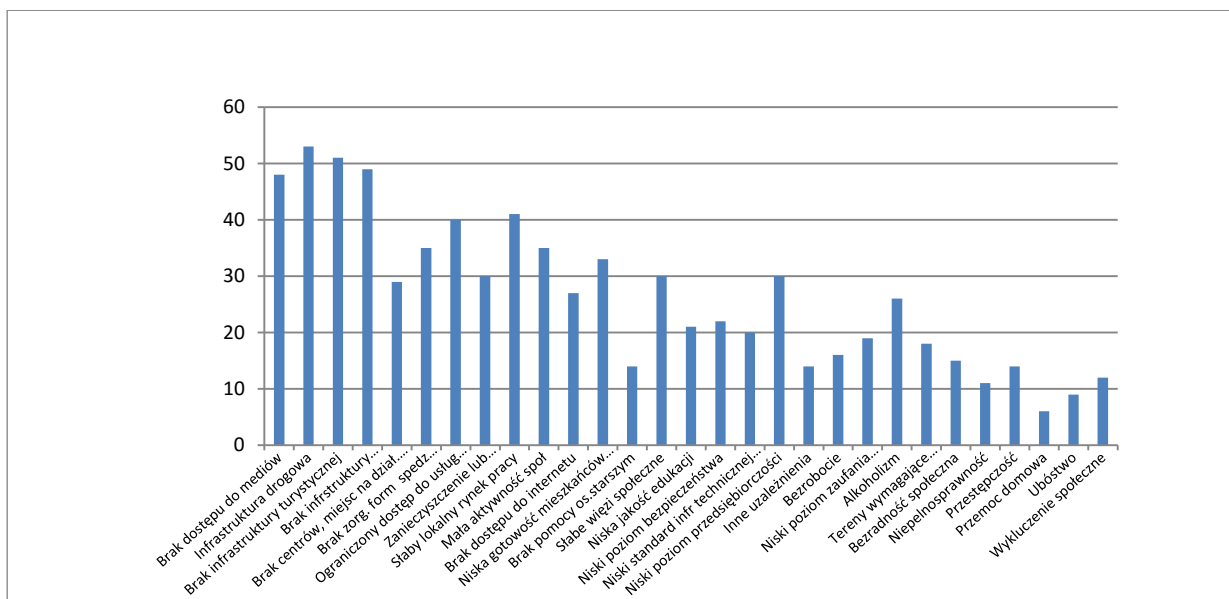
Do najważniejszych problemów gminy spośród 30 wymienionych w ankiecie badani zaliczyli przede wszystkim braki w infrastrukturze drogowej (w tym parkingi, chodniki, oświetlenie ulic) 53%, brak infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) 51%, brak dostępu do mediów (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa) 48%.

Tab. 2. Główne problemy w gminie według opinii badanych (na podstawie wyników ankiety 1) online

Lp.	Kolejność ze względu na proc. odpowiedzi	Rodzaje problemów	% badanych
1	3	Brak dostępu do mediów(sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa)	48
2	1	Brak infrastruktury drogowej (w tym parkingi, chodniki, oświetlenie ulic)	53
3	5	Brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw, itd.)	37
4	6	Ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia)	36
5	2	Brak infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe)	51
6	11	Zanieczyszczenie lub degradacja środowiska	30
7	20	Tereny wymagające rekultywacji	18
8	10	Niski poziom przedsiębiorczości	30
9	4	Słaby lokalny rynek pracy (mało miejsc pracy)	41
10	14	Brak dostępu do Internetu	27
11	18	Niski standard lub braki w infrastrukturze technicznej (budynki, sieci)	20
12	28	Ubóstwo	9
13	21	Bezrobocie	16
14	15	Alkoholizm	26
15	24	Inne uzależnienia	14
16	29	Przemoc domowa	6
17	23	Przestępczość	14
18	17	Niska jakość edukacji	21
19	27	Niepełnosprawność	11
20	7	Mała aktywność społeczna	35
21	9	Niska gotowość do współpracy wśród mieszkańców	33
22	13	Brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej	29
23	12	Słabe więzi społeczne	30
24	26	Wykluczenie społeczne	12
25	22	Bezradność społeczna	15
26	19	Niski poziom zaufania społecznego	19
27	16	Niski poziom bezpieczeństwa	22
28	25	Brak pomocy osobom starszym	14
29	8	Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu	35
30		Inne (jakie?)	

Źródło: opracowanie własne

Wykres 12 Główne problemy gminy

Źródło: opracowanie własne

Inne problemy to słaby lokalny rynek pracy 41%, ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia) 36%, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu 35%, mała aktywność społeczna 35%, niska gotowość mieszkańców do współpracy 33%, słabe więzi społeczne 30%, niski poziom przedsiębiorczości 30%, zanieczyszczenie lub degradacja środowiska 30%.

Typowe problemy społeczne, takie jak bezrobocie (16%), alkoholizm (26%), ubóstwo (9%), niepełnosprawność (11%) znalazły się na dalszych miejscach.

Ze względu na liczbę wypełnionych ankiet badanie online jest badaniem uzupełniającym do badania, w którym badani wypełniali ankietę w wersji papierowej. W obu badaniach za główne problemy gminy badani uznali: brak dostępu do mediów (sieci wodno-kanalizacyjna, gżowa), braki w infrastrukturze drogowej (w tym parkingi, chodniki, oświetlenie ulic), brak infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe), brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw, itd.), brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej, brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu oraz ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia).

5.2 UWAGI, WNIOSKI RESPONDENTÓW ZGŁOSZONE BADANIU ANKIETOWYM

Poniżej opisane są uwagi i wnioski respondentów zgłoszone w badaniu ankietowym w wersji papierowej i online. Część uwag i wniosków została poddana redakcji językowej i skróceniu przy zachowaniu treści i intencji autorów. Podsumowanie uwag i komentarzy respondentów zestawiono w pięciu obszarach.

1. Dostęp do mediów i infrastruktura drogowa

Najczęściej formułowane uwagi:

Brak dostępu do podstawowych mediów, takich jak kanalizacja, gazociąg w wielu miejscowościach gminy, m.in. w Koniku Starym, Koniku Nowym, Michałowie i większości odległych sołectw od centrum (zwłaszcza część wschodnia). Niski poziom infrastruktury drogowej: m.in. brak drogi gminnej do Kolonii Michałów; droga gminna o dł. 3km nie jest remontowana od początku jej powstania. W miejscowościach Grabina i Józefin ulicą Zgody (przebiegającą przez obydwie wsie) przemierzają setki osób udających się do zakładów pracy m.in. Slimak, Maropak; niebezpieczny i uciążliwy jest brak chodnika czy ścieżki rowerowej, mieszkańcy

muszą uważać na samochody idąc błotnistym poboczem przez teren leśny. Na drogach jest niski poziom bezpieczeństwa (przykładowo ul. Szczęśliwa i Kochanowskiego). Daje się zauważyć nierówny standard "obsługi" dróg gminnych i prywatnych mimo jednakowego opodatkowania mieszkańców (odśnieżanie, równanie, wykaszanie poboczy, doprowadzanie mediów itp.). W gminie montuje się za dużo progów zwalniających drogi, są one nieoświetlone, brakuje chodników. Wiele dróg gminnych, które stanowią dojazd do osiedli mieszkalnych to drogi nieutwardzone, wymagające poprawy, podniesienia standardu. Brak możliwości szybkiego, dogodnego dojazdu do stacji PKP w Halinowie i Cegłowie z wielu miejscowości gminy. Brak drugiej strefy ZTM, brak dojazdu pociągów SKM do stacji PKP w Halinowie. Zamknięty jest most łączący ul. Główną i ul. Środkową oraz Wschodnią - jest bardzo potrzebny np. dla dojeżdżających do stacji PKP w Halinowie. Obecnie jest udostępnione przejście dla pieszych, ale np. dla osób z wózkami przejście jest mocno utrudnione. Ograniczona jest ilość połączeń komunikacją miejską w weekendy i święta na trasie relacji Warszawa-Halinów. Oznakowanie dróg wymaga odnowienia, uzupełnienia celem zagwarantowania większego bezpieczeństwa użytkownikom ruchu. Potrzeba zwiększenia bezpieczeństwa na drodze 637 (elementy służące ograniczeniu prędkości pojazdów, elementy uspokojenia ruchu np. sygnalizacja świetlna). W Żwirówce brak jest drogi asfaltowej i oświetlenia. Potrzeba budowy obwodnicy Okuniewa. Usprawnienia wymaga także poprawa parametrów sieci internetowej (wieloletnia infrastruktura, brak rozwoju infrastruktury, ograniczony dostęp do internetu). Nadal trwa duże zapotrzebowanie na budowę i dostęp do kanalizacji, innych mediów.

2. Obszar społeczny, usługi publiczne

Najczęściej formułowane uwagi:

Obszar charakteryzuje brak lub niewystarczający dostęp/ brak występowania:

- zorganizowanych form spędzania wolnego czasu,
- życia kulturalnego na terenie gminy,
- dobrej jakości punktów handlowych, sklepów wielkopowierzchniowych, dyskontów,
- patroli policji, posterunku policji w Halinowie
- integracji osób na emeryturze, seniorów stanowiących potencjał dla aktywności społecznej,
- oferty związanej z lepszym wykorzystywaniem walorów środowiska naturalnego,

Inne uwagi i komentarze respondentów:

Brak bezpłatnego dostępu do lekarzy specjalistów. Brak lekarzy specjalistów. Potrzebna większa liczba lekarzy w Ośrodku Zdrowia. Wskazane zwiększenie zakresu usług medycznych w skali gminy. Brak poradni psychologiczno-pedagogicznej. Brak medycyny pracy w Okuniewie. W poradni zlokalizowanej w Sulejówku są duże kolejki na terapię dla dzieci np. 2 lata na SI, dodatkowo czas dojazdu do poradni to przynajmniej 30 minut. Brak obiektów sportowych, w tym basenu. Dom Kultury w Halinowie razem z otoczeniem wymaga rewitalizacji (teren zaśmiecony, w okolicy GK spotykają się grupy młodzieży pijącej alkohol.

Skwer w Okuniewie na terenie którego znajduje się plac zabaw dla dzieci, to miejsce w którym spożywany jest alkohol zarówno przez nieletnią młodzież, jak i przez pełnoletnich. Nie ma tam patroli policji/straży miejskiej. „Spacer przez skwer wyznaczonym chodnikiem to: balansowanie pomiędzy potłuczonym szkłem; nieunikniony kontakt z natarczywymi alkoholikami”. Należy zaprojektować ogrodzenie, monitoring oraz dozór ze strony służb porządkowych.

Daje się zauważyć częste występowanie kradzieży, w tym kradzieży pojazdów przy stacji PKP. Nasila się też problem narkotyków w gminie.

Należy wbudować progi ograniczające prędkość na niektórych drogach np. w Grabinie (kierowcy rozwijają nadmierną prędkość).

Brakuje sal w szkołach (m.in. w Chobocie). Brak ścieżek rowerowych i tras autobusowych umożliwiających dzieciom szybki i bezpieczny dojazd do szkół; słaby Internet; za mała biblioteka publiczna (brak miejsca do przeprowadzania aktywności zachęcających dzieci do czytania, np. spotkania z autorami, głośne czytanie, noc Bibliotek, itp.);

Brak miejsca w pobliżu stawów pozwalającego na spędzanie wolnego czasu w okresie letnim; brak zajęć (w godzinach pracy rodziców) w czasie wakacji.

Brak dostępu do internetu w odległych od miejskiego obszaru Halinowa sołectwach. Brak światłowodu. Brak bankomatów.

Należy włączyć, więcej partnerów, na terenie powiat, wspierających posiadaczy Karty Dużej Rodziny oraz należy wprowadzić więcej ulg na terenie gminy np. dotyczących umarzanie kosztów za wywóz śmieci.

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

Najczęściej formułowane uwagi:

Proces uchwalania miejscowych planów zagospodarowania jest bardzo długi.

Brak zagospodarowania przestrzeni publicznej, brak miejsc na spotkania. Problem aktywizacji młodzieży i stworzenie bazy do spędzania czasu wolnego. Brak inicjatyw skierowanych do młodzieży.

Mieszkańcy nowego osiedla (ul. Postępu, Piwna, Leśna, Łąkowa, Prosta) zgłaszają potrzebę linii autobusu podmiejskiego do Okuniewa. Potrzebne jest zwiększenie zasobów budownictwa komunalnego i socjalnego.

Potrzebne chodniki i ścieżka rowerowa wzdłuż torów od stacji PKP do Centrum "Swobodna Przestrzeń". Bardzo potrzebna jest ścieżka rowerowa do m. Chobot, zapewni ona m.in. bezpieczeństwo dzieciom dojeżdżającym do szkoły. Potrzebna jest infrastruktura drogowa (w tym parkingi, chodniki, oświetlenia ulic): m.in. ul. Jaworowa. Brak infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe) w gminie.

Bardzo potrzebna jest rozbudowa przedszkola i szkoły oraz placu zabaw w m. Cisie. Szkoła jest za mała, uczęszczają do niej dzieci z innych miejscowości i gmin. Szkoła obecnie jest wypełniona całkowicie, od przyszłego roku grozi zmianowość. Potrzebna jest budowy SP w Hipolitowie.

4. Obszar gospodarczy

Najczęściej formułowane uwagi:

Mała aktywność inwestycyjna na terenach wiejskich. Brak inwestycji w drogi gminne. Niski poziom przedsiębiorczości w skali gminy, zwłaszcza w miejscowości Chobot i Krzewina.

Nadmierne skoncentrowanie inwestycji i prowadzonych programów na terenie miasta Halinowa, z jednoczesnym ich ograniczaniem na terenach wiejskich. Pomimo znaczącej ilości terenów rolniczych (np. w Żwirówce) nie ma młodych rolników, większość ludzi aktywnych zawodowo pracuje na etacie. Brak odrolnienia terenów, które mogłyby stanowić tereny inwestycyjne przeznaczone na działalność gospodarczą. Warto zająć się terenami/nieużytkami, które wymagają rekultywacji.

5. Obszar techniczny i środowiskowy

Najczęściej formułowane uwagi:

Istotne braki w skali gminy: kanalizacja, wodociągi, sieć gazowa, chodniki, oświetlenie ulic.

Niski standard lub braki w infrastrukturze (budynki, sieci): np. świetlica w Krzewinie.

Brak kanalizacji w Koniku Starym, brak kosztów na śmieci w Koniku Starym i całej gminie ma wpływ na stan środowiska. Brak melioracji w Koniku Starym. Zaniedbana melioracja w skali gminy, brak rowów odprowadzających wodę na przykład w Hipolitowie pomiędzy ul. Warszawską a Hipolitowską.

Istnieje zagrożenie związane z budową wysypiska w Michałowie (lokalizacja 300 m od budynków mieszkalnych). Tereny wymagające rekultywacji to m.in. sąsiedztwo ul. Terespolskiej (30 m od zabudowy wysypiska

śmieci, kompostownia oraz z drugiej strony składowisko materiałów niebezpiecznych ze strony sąsiada gminy Zielonka). Zagrożenie dla zdrowia i życia wszystkich mieszkańców Michałowa.

Duże zanieczyszczenie lub degradacja środowiska: lasy, tereny gminne, las – m.in. w m. Desn (Las Chobocki); istnieje duży problem wylewania zawartości zbiorników bezodpływowych na grunty, nieuporządkowanego spalania śmieci, wyrzucania śmieci do rowów przydrożnych. W okolicach zamieszkałych widać bezdomne psy, dziki (np. w Królewskich Brzezinach). Potrzebna jest melioracja terenu. Potrzebna jest ochrona terenów zabudowy mieszkaniowej przed hałasem drogowym i przemysłowym.

5.3 PODSUMOWANIE WARSZTATU DIAGNOSTYCZNEGO

Spotkanie warsztatowe zostało podzielone na dwie części. W czasie pierwszej, omówiono koncepcję procesu prowadzenia rewitalizacji, z uwzględnieniem wykorzystania funduszy okresu programowania 2014-2020. Podkreślono wagę obszaru społecznego w tym procesie oraz wyjaśniono rolę pozostałych czterech obszarów (gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego, środowiskowego). Przedstawiono etapy i zasady przygotowywania programu rewitalizacji, szerzej omówiono diagnozę, metodologię i poszczególne elementy służące wytyczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji. W trakcie warsztatu omówiono rolę i zakres partycypacji społecznej oraz źródła finansowe projektów, które zostaną wpisane do programu rewitalizacji. W części drugiej, warsztatowej, w grupach poddano analizie SWOT mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w pięciu obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Następnie wybrano priorytetowe problemy nadając im wagi w każdym z pięciu obszarów tematycznych. Na koniec warsztatów przedstawiciele grup zaprezentowali wybrane priorytetowe problemy gminy, wskazując także ich lokalizację.

Uczestnicy warsztatu zidentyfikowali, w czasie otwartej sesji, główne problemy gminy, a następnie dysponując ograniczeniem do trzech głosów, dokonali wyboru najważniejszych z utworzonej listy problemów. Lista głównych problemów została wskazana w sposób podobny do profilu wyników z badań ankietowych. Wskazano na bardzo dużą wagę problemów związanych z infrastrukturą i usługami publicznymi. Za najważniejsze w gminie uznano w trakcie warsztatu następujące problemy:

1. Brak kanalizacji 8
2. Brak przedszkoli 8
3. Utwardzenie dróg nieutwardzonych 8
4. Brak punktów poradnictwa biznesowego 8
5. Brak ścieżek rowerowych 8
6. Infrastruktura sportowa 7
7. Brak świetlic środowiskowych- 5
8. Internet 5
9. Modernizacja domów komunalnych - 4
10. Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna 3
11. Brak parków –
12. Brak bazy hotelowej –

W trakcie warsztatu diagnostycznego uczestnicy w podzieleni na grupy wskazali następujące priorytetowe problemy w pięciu obszarach tematycznych ze wskazaniem lokalizacji.

Obszar społeczny

1. Niewystarczająca opieka psychologa-pedagoga - brak etatów specjalistów w szkołach - Szkoły – obszar 3 (miejski), Brzeziny, Cisie, Chobot, Okuniew
2. Brak przedszkoli - Józefin, Brzeziny(5), Cisie, Hipolitów
3. Brak żłobków - Halinów (np. obszar 1)

4. Niewystarczająca baza rekreacyjno-sportowa - Brzeziny, Chobot
5. Brak domów opieki dla starszych - cała gmina

Obszar gospodarczy

1. Słabo rozwinięta baza hotelowo-gastronomiczna - Halinów – obszar miejski
2. Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy pomimo znacznych możliwości rozwoju turystyki czynnej i wypoczynkowej – Okuniew
3. Brak inkubatora przedsiębiorczości na terenie gminy – brak miejsca wsparcia dla osób otwierających działalność gospodarczą - Halinów (cała gmina)
4. Brak punktów doradztwa biznesowego w urzędzie miejskim - Halinów, obszar 1
5. Brak inicjatywa służących rozwojowi gospodarstwu - Halinów (jako gmina)
6. Nieskuteczne działania powiatu w celu aktywizacji bezrobotnych - Halinów (jako gmina)

Obszar przestrzenno-funkcjonalny

1. Brak funduszy na realizację inwestycji - cała gmina
2. Trudności z porozumieniem z prywatnymi właścicielami działek, na których trzeba zrealizować inwestycje - ul. Krucza, Budziska, Mrowiska, Długa Szlachecka, Okuniew
3. Brak lub problem z dostępem do internetu - Chobot, Mrowiska, cała gmina
4. Ograniczony dostęp do usług komunikacyjnych - cała gmina poza Halinowem, Brzezunami, Wielgolasem Duchnowskim, Okuniewem
5. Zły stan techniczny zabytków - Okuniew
6. Brak parków, kąpielisk, terenów rekreacyjnych, ścieżek rowerowych - cała gmina

Obszar techniczny

1. Domy komunalne bez wygód, tj. woda, kanalizacja, c.o. gaz - Długa Kościelna, Okuniew, Halinów, ul Parkowa (3), Halinów ul Mickiewicza (1), Cisie, ul Główna
2. Sieć kanalizacyjna - cała gmina
3. Gaz- sieć - cała gmina
4. Naprawa nawierzchni dróg gruntowych - cała gmina
5. Kąpieliska gminne - Długa Kościelna, Wielgolas Duchnowski
6. Parki, urządzenia małej architektury - Halinów, Okuniew
7. Centrum – zagospodarowanie, uporządkowanie - Halinów (obszar 1)

Obszar środowiskowy

1. Wysypisko śmieci – Michałów
2. Brak kanalizacji - małe sołectwa
3. Brak terenów rekreacyjnych - cała gmina

PODSUMOWANIE

Przedstawione badania ankietowe oraz rezultaty warsztatu diagnostycznego wskazują na główne problemy w gminie jakimi są: brak dostępu do mediów (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa), zły stan infrastruktury drogowej (w tym brak parkingów, chodników i oświetlenia ulic), ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia), brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw,

itd.), niski standard i braki w infrastrukturze technicznej (budynki, sieci); w szczególnie trudnej sytuacji znajdują się mieszkańcy w domach komunalnych. Małej aktywności społecznej towarzyszy brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu oraz brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej. Przy braku dostępu do kanalizacji, wodociągu i sieci gazowej, rośnie zanieczyszczenie środowiska w gminie.

Na niski poziom przedsiębiorczości zwrócili uwagę w większym stopniu respondenci w ankiecie online niż w ankiecie wypełnionej w wersji papierowej, co może wynikać z innego profilu respondentów biorących udział w obu wersjach ankiety (m.in. poziom wykształcenia i wiek respondentów). W podobny sposób w obu wersjach ankiety zwrócono uwagę na słaby lokalny rynek pracy.

Występujące problemy z dostępem do mediów, problemy z komunikacją i szerzej z dostępem do usług publicznych, dominują nad typowymi problemami społecznymi, przesuując ich znaczenie na dalszy plan, co potwierdzają zarówno badania ankietowe, jak i komentarze i uwagi uczestników warsztatu diagnostycznego.

5.4 ZESTAWIENIE UWAG I KOMENTARZY ZE SPOTKAŃ GRUPOWYCH

W cyklu spotkań grupowych o charakterze fokusowym udział wzięli:

- Kierownicy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy (dyrektorzy szkół, dyrektor Zakładu Komunalnego w Halinowie, dyrektor Gminnego Centrum Kultury)
- Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz prezesi Ochotniczych Straży Pożarnych
- Przedsiębiorcy
- Przedstawiciele społeczni mieszkańców: radni i sołtysi.

W celu zaprezentowania różnic w perspektywach uczestników spotkań na temat zmian w gminie, głównych problemów gminy, uwagi i komentarze zestawiono poniżej osobno dla każdej z pięciu grup. Zestawione uwagi i komentarze, zgodnie z intencją autora opracowania, w znacznym stopniu odtwarzają, przy niewielkich zabiegach redakcyjnych, język naturalnej narracji uczestników spotkań, co przyczynia się do waloru jakościowego odtworzonych wypowiedzi⁵.

[Kierownicy Urzędu Gminy i jej jednostek organizacyjnych \(dyrektorzy szkół, dyrektor Zakładu Komunalnego oraz dyrektor Gminnego Centrum Kultury\)](#)

Zgłoszone uwagi dotyczące aktywności społecznej i poziomu edukacji:

1. *Miejsce rejestracji organizacji pozarządowych nie jest dobrym wskaźnikiem aktywności społecznej w danym sołectwie, ponieważ większość zarejestrowanych organizacji pozarządowych w danym sołectwie podejmuje działania na terenie albo szerszym albo innym. Znaczna część przedsięwzięć społecznych w gminie Halinów jest podejmowana przez organizacje spoza gminy.*
2. *Przyjęcie wyników egzaminów jako wskaźnika poziomu edukacji w danym sołectwie może być błędne, ponieważ zróżnicowanie między szkołami jest znaczne i wynika z co najmniej kilku powodów. Poza tym np. pięć szkół podstawowych jest nierównomiernie rozmieszczonych na obszarze gminy.*

Do istotnych zmian w gminie na przestrzeni kilku ostatnich lat zaliczono:

1. *Ogólna poprawa infrastruktury.*
2. *Komunikacja i transport : zwiększenie liczby dróg z nawierzchnią asfaltową.*

⁵ Przebieg spotkań był nagrywany za zgodą uczestników.

3. *Wodociągi i Kanalizacja: utworzona nowa stacja uzdatniania wody w Wielgolesie Duchnowskim, celem zwiększenia bezpieczeństwa dostarczania wody.*
4. *Rozbudowa infrastruktury opiekuńczo-szkolnej: zbudowano gimnazjum w Halinowie. Rozbudowano przedszkola w Halinowie i w Okuniewie.*

Główne problemy a gminie

1. *Występują ogromne braki w infrastrukturze społecznej.*
2. *Brak jest kanalizacji (znaczne obszary gminy nie są skanalizowane).*
3. *Brak małej architektury, brak zagospodarowania przestrzeni publicznej. W Halinowie i gminie nie ma ławek, nie ma koszy na śmieci; nie ma terenów spacerowych np. dla osób z małymi dziećmi.*
4. *Dom Kultury nie prowadzi działalności w soboty i niedziele.*
5. *Za mało jest miejsc przedszkolnych, np. w Halinowie potrzebne jest drugie przedszkole.*
6. *Brak jest parkingów (przy stacjach PKP nie ma wystarczającej ilości miejsc), nie ma miejsc na zostawianie rowerów.*
7. *Brak jest ścieżek rowerowych. Planowane jest połączenie Halinowa z Wiązowną ścieżką rowerową, ale nie wiadomo kiedy nastąpi zbudowanie tej ścieżki.*
8. *W Brzezinach nie ma boiska w szkole. Chobot nie ma sali gimnastycznej i boiska.*
9. *Rozporządzenie przekształcenia oddziałów przedszkolnych w przedszkola na terenie gminy Halinów będzie bardzo trudne do spełnienia, raczej niewykonalne.*
10. *Większość szkół jest zbudowanych w czynie społecznym, stąd m.in. niski standard techniczny szkół. Wielkość sal w szkołach jest niewystarczająca. Poza szkołą w Halinowie, większość szkół nie spełnia standardów dla tego typu obiektów. Przykładem jest szkoła w Brzezinach: różnej wielkości sale, wewnętrzne ściany w salach zbudowane z trzciny, co uniemożliwia powieszenie czegokolwiek na ścianach. Gmina nie nadąża z infrastrukturą za rozwojem gminy. Pojawiają się trudności ze spełnianiem wymagań prawnych w przypadku budynków szkolnych (złe materiały, przestarzałe metody budowlane).*
11. *Ogólnie w gminie jest za mało szkół. Nastąpi też likwidacja gimnazjum w gminie, gdzie po 17 latach udało się zbudować nowoczesny budynek dla tego gimnazjum. Prawdopodobnie w miejscu gimnazjum powstanie szkoła podstawowa.*
12. *Zauważalna jest różnica w mentalności mieszkańców napływowych, zwłaszcza pomiędzy tymi mieszkańcami, którzy niedawno się osiedlili a mieszkańcami od lat mieszkającymi na terenie gminy. Brak integracji mieszkańców napływowych z rdzennymi mieszkańcami.*
13. *Większość mieszkańców w wieku produkcyjnym większość czasu spędza poza gminą i jest z nią słabiej związana w aspekcie zawodowym, społecznym i kulturowym. Główny potencjał aktywności lokalnej stanowią dzieci, młodzież i ludzie starsi. Nie jest tylko przypadek Halinowa, tak jest w większości podwarszawskich gmin.*
14. *Dodatkowym czynnikiem jest brak infrastruktury społecznej, świetlic wiejskich; nie ma też bazy dla KIS, CIS itd. Nie ma na czym oprzeć oferty społeczno-kulturalnej. Zmieniła się ustawa i nie ma świetlic środowiskowych. Świetlice w Halinowie i w Okuniewie są tylko dla okolicznych mieszkańców, nie przyjeżdże tam nikt, kto mieszka kilka kilometrów dalej. Finansowo gmina nie będzie w stanie utrzymać świetlic. Zmniejszają się możliwości na integrowanie ludzi.*
15. *W Józefinie podjęto prace na utworzeniem placu zabaw (jest działka gminna). W Józefinie i w okolicznych sołectwach, czyli w południowo zachodnim kwartale gminy brakuje jakiegokolwiek infrastruktury społeczno-oświatowo-kulturalnej. W części zachodnio południowej gminy, w m.: Hipolitów, Brzeziny, Józefin, Królewskie Brzeziny, Grabina, Konik Nowy, Konik Stary, nie ma żadnej bazy lokalowej na działania społ.-kult. Dopiero dalej, po drugiej stronie torów są Wielgolas Brzeziński i szkoła w Brzezinach,*

ale jest to za daleko, aby mieszkańcy wymienionych sołectw tam jeździli. Po stronie południowej ortów, nie ma żadnej infrastruktury na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej.

16. *Istotnym problem jest komunikacja w gminie. W czasie roku szkolnego dzieci z Hipolitowa są dowożone przez rodziców. Dzieci z Józefina muszą dojechać do szkoły w Halinowie, przesiąść się na autobus i jechać do Chobotu. Często jest tak, że na połączenie autobusowe trzeba czekać po kilka godzin. Mieszkańcy decydują się na dowożenie dzieci we własnym zakresie. Znaczna część mieszkańców gminy pracuje w Warszawie i często w Warszawie lub Mińsku Mazowieckim załatwia sprawy urzędowe, co przy znacznych problemach z komunikacją, wiąże się koniecznością brania urlopów lub zwolnień.*
17. *Potrzebne jest zatrudnienie instruktorów w godzinach popołudniowych w świetlicach. Dzieci po skończonej nauce mogłyby z nich korzystać. Obecnie nie mają oferty skierowanej do nich, są zaniedbane społecznie.*
18. *Szkoły nie mają możliwości na rozszerzenie działalności lub zwiększenie oferty. Zajęcia lekcyjne prowadzone są od 7 rano do 18, a później do 22 prowadzone są dodatkowe zajęcia. To zmusza do szukania rozwiązań poza szkołą.*
19. *Pozytywny przykład. MDK: „wspieramy ok. 60-70 osób seniorów poprzez zajęcia rehabilitacyjne i gimnastyczne. Seniorzy korzystają z tej oferty, co poza efektami zdrowotnymi powoduje także integrację społeczną tej grupy mieszkańców”.*
20. *Budynki publiczne na ogół wymagają modernizacji, w tym również wymiany instalacji wewnętrznej. W wielu przypadkach, to dotyczy zwłaszcza budynków, w których są mieszkania komunalne, najlepszym rozwiązaniem byłaby budowa nowych obiektów a nie ich remontowanie.*
21. *Znaczną część mieszkańców zanieczyszcza rzeki przez odprowadzenia ścieków bytowych do gleb i cieków wodnych. Istotnym problemem jest też rozszczelniane zbiorników bezodpływowych.*
22. *Uwaga ogólniejsza na temat rewitalizacji. Należy pomyśleć nie tylko o centrum Halinowa, ale też lub może nawet bardziej o innych miejscach niż centrum. Stopień zaniedbania sołectw bardziej odległych od centrum jest znacznie większy.*

Kryzysowe miejsca:

Skraj gminy: Desno, Królewskie Brzeziny, Michałów (zagrożenie wysypiskiem śmieci), Chobot – duże bezrobocie, znaczny udział osób starszych wśród mieszkańców, Józefin, m.in. bez możliwości podłączenia Internetu nawet przy posiadaniu anten zewnętrznych.

Grupy, wykluczenie społeczne

Mieszkańcy oczekujący na mieszkania komunalne i mieszkający w mieszkaniach komunalnych. Budynki komunalne w Długiej Kościelnej i Okuniewie są bardzo zniszczone, nie ma łazienek, mieszkańcy zmuszeni są do korzystania z szamba. W budynkach komunalnych przy szkołach standard mieszkań jest nieco wyższy, ale ogólnie, zdaniem uczestników spotkania, dostępne mieszkania komunalne w gminie Halinów są poniżej standardów. W większości tych budynków brakuje nie tylko łazienek, WC, ale również infrastruktury na podłączenie instalacji.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie

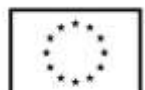
Jakie są dostrzegalne zmiany w ciągu ostatnich trzech lat, istotne dla mieszkańców gminy?

1. Poprawa stanu dróg, powstały ścieżki rowerowe.
2. W pewnym stopniu poprawiła się infrastruktura, kanalizacja, zwłaszcza w Okuniewie.
3. Powstały Orliki.

Na co należy zwrócić uwagę w kolejnych latach?

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1. Budowa mieszkań socjalnych.
2. Powstanie dziennego domu środowiskowego.
3. Powstanie świetlic i zatrudnienie instruktorów.
4. Zajęcie się problemem mieszkań komunalnych w Długiej Kościelnej i Halinowie.

Miejsca, sołectwa, obszary wymagające rewitalizacji

1. *Dużo jest miejsc zaniedbanych, wymagających rewitalizacji, np. Długa Kościelna i Chobot. W tych miejscowościach nie ma infrastruktury społecznej poza szkołą, nie ma komunikacji, są braki w infrastrukturze technicznej. W Chobocie, jak w wielu innych sołectwach gminy, brakuje kanalizacji, ale w części Chobotu brakuje nawet energii elektrycznej.*
2. *Generalnie mieszkania komunalne są poniżej standardów w obrębie całej gminy: brak kanalizacji, WC, łazienek, występuje zagęszczenie lokali.*
3. *M.in. Okuniew jest trudnym regionem. Sporo ludzi starszych, występuje bezrobocie, alkoholizm, szara strefa, niebieskie karty świadczące o występowaniu przemocy domowej, braki w infrastrukturze (kanalizacja).*
4. *Problemy społeczne występują w całej Gminie, m.in. w Halinowie i Okuniewie, ale trudna sytuacja jest w sołectwach, bardziej oddalonych od obszarów miejskich.*
5. *Występują trudności z dostępem do specjalistów świadczących usługi medyczne. Dostępny lekarz specjalista w Okuniewie łączy kilka specjalności łącznie z usługami pielęgnacyjnymi.*
6. *Brakuje w skali gminy animatorów, którzy by zorganizowali społeczność lokalną, na ogół rozpowszechnione są postawy roszczeniowe wśród mieszkańców, co szczególnie dominuje wśród mieszkańców od niedawna mieszkających na terenie gminy. Potrzebni są organizatorzy społeczności lokalnej (OSL) praca z wybraną częścią społeczności lokalnej, może to być paca z ludźmi wykluczonymi, żeby nie niewczyli tego co otrzymują w formie szkoleń lub materialnej. Organizatorzy społeczności lokalnej (OSL) mogliby pracować też z szerszą częścią społeczności lokalnej, nie tylko z wykluczonymi.*
7. *Pewnym problemem dla gminy są osoby wracające zakładów karnych. Między innymi dla nich warto pomyśleć o świetlicy socjalnej.*
8. *Niepełnosprawni w wieku produkcyjnym pozostawieni są samym sobie (korzystają z pomocy MOPS, ale tylko z pomocy finansowej). Trudno jest zebrać 10 osób by wzięły udział w programie dla osób niepełnosprawnych. Były i są programy dla niepełnosprawnych, ale nie było chętnych do brania w nich udziału.*
9. *Występują pozytywne przykłady współpracy pracowników socjalnych MOPS z wymagającymi pomocy. Przykładowo: były alkoholik na zorganizowanych zajęciach przez MOPS nauczył się korzystać z Internetu. Teraz po tych szkoleniach jest to osoba zadbana, radząca sobie z Internetem, planująca wyjazd do sanatorium. Rezultaty współpracy OPS z osobami wymagającymi pomocy zależą od zaufania i woli współpracy z pracownikami pomocy społecznej.*
10. *Dzięki współpracy MOPS i pomocy służb, policji, szkół, kościoła, w tym stowarzyszenia Kubuś i Caritas udało wyrwać z izolacji kilka rodzin. Przykład: wyprowadzenie z kryzysu dysfunkcyjnej rodziny wielodzietnej z Halinowa (bezradność społeczna, niepełnosprawność, zaniedbane dzieci). Dzięki współpracy z placówką służby zdrowia udało się dzieci wyprowadzić z długotrwałych infekcji. Rodzina mieszkała w jednym pokoju, udało się przystosować i udostępnić kolejny pokój dla tej rodziny. Członkowie rodziny przestali być stygmatyzowani przez sąsiadów. Takich przykładów jest więcej, ale wyprowadzanie ludzi z sytuacji kryzysowych wymaga żmudnej i długiej współpracy.*

Czasami rodziny nie chcą nic zmienić, chcą dalej trwać w marazmie. Problemy rodzin udaje się identyfikować przy pomocy spotkań w szkołach z rodzicami i z przedstawicielami szkoły. Potrzebni są animatorzy społeczności lokalnej, by do rodzin i do mieszkańców trafiać też inną drogą.

11. *W partnerstwie można by zaplanować bardziej rozbudowane wspólne przedsięwzięcia. Np. na terenie gminy Halinów żaden program wsparcia czy wychodzenia z bezdomności nie był jak dotąd prowadzony. Bezdomni w Halinowie, to bezdomni nie tylko z gminy Halinów, ale również bezdomni przyjeżdżający z całej Polski. W skali powiatu działa stowarzyszenie „Pomocna dłoń” mające pomagać bezdomnych, ale stowarzyszenie to współpracuje dotychczas bezpośrednio z Mińskiem.*
12. *Coraz częściej pracownicy opieki społecznej są postrzegani nie tylko jako osoby dające zasiłki, pieniądze, ale jako ci, którzy doprowadzają do zmiany w życiu innych ludzi. Po kilku latach współpracy z osobami potrzebującymi pomocy widać postępy, osoby te otwierają się, mówią o swoich problemach, podejmują współpracę, są wyniki tej współpracy. Widać, że stereotyp pomocy społecznej się zmienia. Dodatkowo MOPS może dobrze zdiagnozować sytuację i podjąć współpracę z potrzebującymi pomocy, zmierzającą do wprowadzenia zmiany.*
13. *Bardzo przydatne byłoby powstanie ośrodka dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, chorych psychicznie, niepełnosprawnych.*
14. *Bardzo dużo osób starszych na terenie gminy wymaga pomocy i opieki. Na terenie gminy funkcjonują wprawdzie kluby seniora, ale koncentrują swoją działalność głównie na organizacji wycieczek i imprez rozrywkowych, nie działają społecznie na rzecz innych. To jest grupa z potencjałem, warto by ich zaangażować w działania społeczne (np. pani z grupy seniora może pomóc w korepetycjach, ktoś inny z klubu seniora może pomóc w załatwianiu spraw organizacyjnych z dnia codziennego osobom mającym problemy z poruszaniem się).*
15. *Warto połączyć działania dla dzieci i młodzieży trudnej z działaniami dla seniorów, ale na to trzeba mieć bazę lokalową. MOPS jest w osobnym budynku od kilku miesięcy i to jest znacząca zmiana w warunkach pracy i organizacji kontaktów z osobami potrzebującymi pomocy.*
16. *Plany, które powinny być zrealizowane to np. utworzenie klubu integracji społecznej (KIS) i spółdzielni socjalnej dla długotrwale bezrobotnych czy uzależnionych (praca z psychologiem, pracownikiem socjalnym) oraz dla kobiet po odpowiednim przeszkoleniu świadczących usługi opiekuńcze. Warto zaplanować najpierw utworzenie KIS (integracja mieszkańców zaangażowanych w KIS), a później spółdzielni socjalnej, bo samo utworzenie spółdzielni socjalnej nie wytrzyma próby czasu. Znane są już takie przykłady utworzenia spółdzielni socjalnej bez przygotowania. Potrzebne jest doświadczenie, kompetencje w prowadzeniu spółdzielni socjalnej. Poza tym na razie nie ma lokalu, gdzie taka spółdzielnia miałaby mieć swoją siedzibę na terenie gminy.*

Przedstawiciele organizacji pozarządowych

Zmiany pozytywne w gminie na przestrzeni ostatnich lat (3-4 lat)

1. Stopniowa poprawa stanu dróg i chodników.
2. Stopniowo rozbudowywana baza szkolna i przedszkolna oraz świetlic.
3. Rozwój systemu oczyszczalni przydomowych (w miejscowościach odległych od centrum gminy).

Główne problemy gminy:

1. Brakuje dobrze rozwiniętego systemu dróg dobrej jakości
2. Brakuje systemów kanalizacyjnych i gazowych
3. Brakuje infrastruktury publicznej i społecznej (np. świetlic dziennego pobytu)
4. Występuje niedobór rozwiązań komunikacyjnych

5. Problemy społeczne: niepełnosprawność, bezrobocie, alkoholizm.

Lokalizacja problemów:

Głównie w m. Chobot, Cisie, ale generalnie w częściach odległych od centrum Halinowa są znacznie gorsze warunki dla mieszkańców (brak kanalizacji, gazu, zły stan dróg, mało dostępna komunikacja).

Uwagi/komentarze:

1. *Brakuje miejsc parkowych, spacerowych. Wiat przystankowych, np. przy Domu Kultury.*
2. *Usługi rehabilitacyjne w Ośrodku zdrowia nie są refinansowane w ramach NFZ. Najbliższy ośrodek rehabilitacji NFZ jest w Sulejówku, ale okres oczekiwania wynosi ponad rok.*
3. *Potrzebna jest rozbudowa świetlicy wiejskiej w Długiej Szlacheckiej, np. przy oddziale przedszkolnym (działa tam prężnie Koło Gospodyń Wiejskich).*
4. *W m. Desno i Krzewina występuje konieczność rozbudowania świetlicy. Podejmowane są starania o przejęcie w tym celu lokalu od GS.*
5. *W m. Chobot, Długa Szlachecka, Cisie warto wspierać koła gosp. wiejskich, jak również OSP.*
6. *Potrzebna jest współpraca z LGD. Z LGD współpracuje już m.in. Fundacja Kubuś i OSP. OSP współpracuje z mieszkańcami od lat. Przykład: OSP udostępnia budynek remizy na przedszkole, bo nie ma wystarczającej liczby lokali na przedszkola.*
7. *Należałoby zadaszyć bazarok i zbudować wiaty przy dworcu PKP Halinów.*
8. *Potrzebne jest zagospodarowanie Centrum Halinow,, brakuje informacji, jak ma być zagospodarowane centrum Halinowa, czemu ma służyć.*
9. *Współpraca organizacji pozarządowych układa się dobrze z MOPS, UG, CARITASEM, stowarzyszeniami sportowymi i OSP (gmina zajmuje 1 miejsce w powiecie w organizacji i wynikach konkursów wiedzy pożarniczej).*
10. *Do przedsięwzięć priorytetowych należy zaliczyć: powstanie świetlicy pobytu dziennego z możliwością przebywania w niej osób niepełnosprawnych, boiska w m. Cisie.*

Aktywne organizacje pozarządowe na terenie gminy wskazane przez uczestników spotkania:

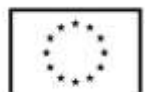
1. Stowarzyszenie "ZIELONY WIAŹ" Stowarzyszenie Obrońców Naturalnych Dóbr Mazowsza (Okuniew)
2. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "KUBUŚ" (Halinów)
3. Fundacja „Otwartych Serc” (Sulejówek)
4. Stowarzyszenie "Rozwijamy Talenty" (Halinów)
5. Mińsko-Mazowiecki Klub Karate Kyokushin (Mińsk Mazowiecki)
6. Stowarzyszenie na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego i Adopcyjnego "Elfik" (Halinów)
7. Fundacja "LEKO" (Okuniew)
8. Klub Jeździecki "Dworek" (Okuniew)
9. Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego im. Bohaterów Warszawy (Sulejówek)
10. Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Edukacji Dzieci I Młodzieży Cisowa Dolina (Cisie)
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu, Okuniewie, Długiej Kościelnej
12. CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej (Halinów)
13. Uczniowski Klub Sportowy HALINÓW TEAM (Halinów)
14. Stowarzyszenie Miłośników Turystyki Motocyklowej w Halinowie (Halinów)

Przedsiębiorcy

Główne problemy gminy:

Unia Europejska
Fundusz Spójności

1. *Bardzo mało terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą. Są dostępne niewielkie tereny na działalność gospodarczą w Długiej Szlacheckiej, ale poza tym brak jest terenów. Na terenie Okuniewa prowadzenie działalności gospodarczej jest utrudnione przez jej obwarowane przepisami, np. zakład fryzjerski starający się o uzyskanie zgody na świadczenie usługi - trwałej parowej, nie może z przyczyn formalnych uzyskać zgody na taką działalność. Wprowadzono rozwiązania lokalne, by teren przemysłowy znajdował się w okolicach cmentarza, ale możliwe jest prowadzenie jedynie działalności nieuciążliwej, co jest trudne do spełnienia.*
2. *Bardzo dużo nieużytków na terenie gminy, zlokalizowane są blisko od W-wy, ale nie ma możliwości zagospodarowania tych terenów. Przy głównej drodze nie ma terenów przeznaczonych na działalność gospodarczą (przemysłową).*
3. *W Aglomeracji warszawskiej główne inwestycje zostały podjęte na terenach zachodnich od Warszawy, ponieważ tam były duże działki. Po wschodniej stronie W-wy działki są małe i rozdrobnione, z prawem zabudowy mieszkaniowej. Ale zabudowa mieszkaniowa czy drobna usługowa, przy tak ruchliwych trasach komunikacyjnych, budzi wątpliwości co do lokalizacji (zagrożenie ruchem transportowym, zanieczyszczeniami i hałasem). Dobrym przykładem jest plan zagospodarowania terenów przy obwodnicy Garwolina: wzdłuż obwodnicy powstały dużych zakładów, duże firmy, centra logistyczne. W gminie Halinów również można by było zagospodarować w podobny sposób. Taką sytuację można obserwować np. w Wielgolasie Brzezińskim i w Brzezinach (brak terenów na zagospodarowanie przemysłowe przy głównych drogach, i tworzenie w tych lokalizacjach nowego budownictwa mieszkaniowego).*
4. *Brak jest przedsięwzięć partnerstwa publiczno- prywatnego, ale podobna sytuacja jest w całej Polsce (brak woli politycznej).*
5. *Rozbudowa kanalizacji związana jest ze specyfiką gminy. Trudno budować sieć kanalizacyjną z Wielgolasu Duchnowskiego do Długiej Kościelnej. W takiej sytuacji powinny być budowane oczyszczalnie osiedlowe, tym bardziej że na osiedlowe oczyszczalnie są dostępne fundusze zewnętrzne.*
6. *Na terenie gminy Halinów płynie rzeka Długa. Plany zagospodarowania przestrzennego wprowadzić są zatwierdzone, ale warto. wzdłuż rzeki Długiej zorganizować tereny rekreacyjne. Warto pomyśleć o zagospodarowaniu również rzeki Mieni. Powstałyby przy tej okazji zakłady usługowe w związku z rozwojem rekreacji.*
7. *Na terenie gminy jest dużo lasów, warto pomyśleć o założeniu stadniny konnej, o rozwoju gospodarstw agroturystycznych.*

Sołtysi, radni, mieszkańcy

Główne problemy gminy:

1. Brak sieci i systemów kanalizacyjnych (problem kluczowy dla gminy).
2. Niedoinwestowanie infrastrukturalne wschodnich terenów gminy: Krzewina, Desno, Cisie, Chobot, Żwirówka (brak kanalizacji, sieci gazowych, świetlic, boisk, za małe szkoły).

Komentarze i uwagi na temat sołectw:

1. *Hipolitów: infrastruktura techniczna w dość dobrym stanie - ponad 90% gospodarstw domowych jest podłączona do sieci wodociągowej a ponad 80% do kanalizacyjnej. Kluczowa obecnie jest kwestia budowa dróg; jest to związane z osiedlaniem się nowych mieszkańców (Hipolitów jest sypialnią Warszawy, notuje się największą liczbę nowych mieszkańców w skali gminy w ostatnich latach). Brakuje też infrastruktury oświatowej, nie ma boiska, placu zabaw, szkoły. Co trzecie dziecko w Halinowie w przedszkolu jest z Hipolitowa.*

- Sąsiadujące sołectwa Konik Stary i Konik Nowy, również nie mają świetlicy, nie mają miejsc, gdzie ludzie mogliby się spotykać.*
2. *Krzewina: Świetlica wymaga remontu, obecnie jest w posiadaniu stowarzyszenia motocyklistów. Odbudowanie świetlicy i przekazanie mieszkańcom umożliwiłoby prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej. W Krzewinie jest wyznaczony żółty szlak rowerowy Sulejówek-Okuniew- Krzewina- Desno - Cisie i dalej na Dębe. Świetlica i szlak rowerowy mogły stanowić dobrą bazę wyjściową dla rozwoju i działań rekreacyjnych i społeczno-kulturalnych.*
  3. *Desno, Chobot, Cisie: Występują braki w infrastrukturze technicznej. Braki w infrastrukturze szkolnej, sportowej, brakuje świetlic.*
  4. *Cisie, Desno, Żwirówka: Brakuje oświetlenia ulic, gazyfikacji, kanalizacji. Brak jest bezpieczeństwa na drogach, brakuje chodników. Nie ma chodnika z Halinowa do Cisia. Wzdłuż ul Bema wzdłuż torów brakuje chodnika. Cisie - przez całą miejscowość brakuje chodnika. Niebezpieczny jest przejazd kolejowy w Cisiu. Należy też ze względów środowiskowych zaplanować budowę oczyszczalni przydomowych. W Halinowie jest 5 szkół, w tym zespoły szkolno-przedszkolne. Dla porównania ok. 5-6 lat temu w Cisiu w szkole było 90 dzieci roku 2016 - 250 dzieci. W następnym roku konieczna będzie dwuzmianowość nauczania w szkołach. Należy więc rozbudowywać i doposażać szkoły. Należy wybudować placu zabaw w Cisiu. Od 8 do 17 z przyszkolnego placu zabaw nie mogą korzystać inne dzieci spoza szkoły. Należałoby zorganizować plac zabaw np. przy kościele.*
  5. *Żwirówka, Cisie: Brakuje domu opieki, nie ma żadnej oferty dla młodzieży (nie ma miejsca na spotkania). Kiedyś takim celom mogła służyć remiza strażacka, ale remizę oddano na przedszkole. Potrzebne są dom seniora i dom dziennego pobytu. Brak jest jakichkolwiek mieszkań komunalnych.*
  6. *Wielgolas Brzeziński: Brakuje kanalizacji, drogi gruntowe są niewyasyfoltowane, nie ma żadnego miejsca, gdzie mieszkańcy poza domami prywatnymi mogliby się spotykać. Najwięcej postulatów mają mieszkańcy, którzy niedawno się osiedlili. Zgłaszają m.in. potrzeby dobrej jakości dróg, oświetlenia dróg i ulic. Jest to priorytetem – fundusz sołecki jest przeznaczany na infrastrukturę drogową a nie na szkoły – mieszkańcy uznali, że szkoły są zadaniem gminy.*
  7. *Wielgolas Duchnowski: Brakuje świetlicy, nie ma innych miejsc, poza domami prywatnymi, na spotkania mieszkańców. Propozycja: należy zagospodarować budynek starej mleczarni na cele publiczne (np. spotkania) do wykorzystania wspólnie z mieszkańcami sąsiedniej m. Wielgolas Brzeziński. Przez gminę przepływa, w kompleksie łąk i lasów, rzeka Mieni, która jest niewykorzystana i niezagospodarowana. Należy zagospodarować teren wzdłuż rzeki.*
  8. *Zagórze: Miejscowość przez lata zaniedbywana, „w cieniu Okuniewa”, z częstymi zmianami sołtysów, brakiem aktywności mieszkańców w pozyskiwaniu funduszy. Wciąż brakuje oświetlenia, dróg, drogi są bardzo słabej jakości. Brakuje również oświetlenia ulic, świetlicy, placu zabaw W Zagórze mieszka dużo dzieci, ale z uwagi na lokalizację są one dowożone do szkół przez rodziców (najbliższa szkoła jest w odległości 5 km). W związku z tym, że dużo jest rodzin wielodzietnych mieszkańcy sami organizują pomoc w dowożeniu dzieci do szkoły prywatnymi samochodami. W sołectwie jest dużo terenów dla przedsiębiorców, działek, które mogą być odrolnione. Najważniejszą sprawą dla mieszkańców Zagórze jest zagrożenie budowa wysypiska w sąsiednim Michałowie*
  9. *Mrowiska: Podobnie jak inne sołectwa na terenach wschodnich sołectwo było przez lata były zaniedbywane. Potencjałem Mrowisk są m.in. dwie studnie głębinowe, stanowiące ujęcia wodne, trzecia studnia głębinowa jest na granicach Chobotu i Mrowisk. Woda z Mrowisk w 70% zaopatruje całą gminę w wodę. Jednak występuje problem zagrożenia skażeniem wód głębinowych w studniach przez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. Np. w 2006 roku po dużych opadach deszczowych doszło do zalania i zanieczyszczenia studni głębinowych. Studnie były odkazane. Projekt tylko częściowej kanalizacji Mrowisk*

jest kwestionowany przez mieszkańców. Podjęte zostały działania związane z gazyfikacją Mrowisk, ale są niezrozumiałe problemy, kolejne przesunięcia terminów podjęcia tego przedsięwzięcia.

Główna droga jest w Mrowiskach jest drogą powiatową. Jest przewidziana budowa chodnika ale tylko do połowy wsi, co budzi spore kontrowersje. Miejscowość jest miejscowością rozległą. Na ulicy Świętokrzyskiej między zabudowaniami jest odległość 300 m. Konieczna jest naprawa drogi gminnej. Droga jest praktycznie nieprzejezdna (koleiny, niszczenie podwozi samochodów). Dzięki naprawie drogi doszłoby do połączenia Krzewiny i Mrowisk do ulicy Świerkowej, co umożliwi połączenie przez Józefin do trasy A2" i skrócenie czasu przejazdu.

W sołectwie brakuje świetlicy. Zebrania wiejskie odbywają się u sołtysa w domu, a uprawnionych do głosowania jest 152 osób. Świetlica miałaby duże znaczenie integrujące.

10. Stary Konik: Głównymi problemami są: brak dróg, kanalizacji, sieci gazowej, terenu na plac zabaw dla dzieci. W przyszłości będzie jeszcze problem z autostradą, budową ekranów akustycznych, co spowoduje podobne negatywne konsekwencje społeczne jak np. w Rembertowie." Autostrada w Starym Koniku może być początkiem końca dla normalnego życia mieszkańców.
11. Grabina: Głównymi problemami są: brak dróg, kanalizacji (szczególnie w centrum miejscowości), sieci gazowej, brak świetlicy i placu zabaw dla dzieci (dzieci jest dużo). Pytanie o połączenie kanalizacji z Sulejówkiem
12. Konik Nowy: Głównymi problemami są: brak kanalizacji, dróg dojazdowych do działek. Są możliwości rozwoju przedsiębiorczości, usług, budownictwa, ale z uwagi na zły plan zagospodarowania nie ma dojazdu z żadnej strony do działek.

Inne problemy i uwagi:

1. Aktywność społeczna – społeczeństwo w ostatnich latach przeszło z postawy z „masz” na „daj” . Przykład sołtysa z Michałowa: „Jak miałem spotkanie na temat zagrożenia wysypiskiem śmieci, to przyszło ponad 200 osób., jak było spotkanie na inny temat, to przyszło zaledwie parę osób. Brak jest też środków na prowadzenie działalności świetlic. Przykładowo: Rada Gminy przekazała budynek w Michałowie pod zarząd sołectwa na świetlicę, ale nie dała środków na prowadzenie działalności. Występuje też problem z ociepleniem budynku, z postawieniem przystanku przy świetlicy.
2. Usługi - niewystarczająca sieć sklepów na terenie gminy. Nie na terenie gminy większego pawilonu handlowego, nie ma też małych delikatesów. Wracający z pracy z W-wy po 18:00 nie mają możliwości zrobienia podstawowych zakupów. „Nikt nie wpadł na pomysł, że ludzie wracają z W-wy kiedy sklepy są już zamknięte po 18. Dlaczego nie otworzyć tych sklepów w godzinach późniejszych. Większość mieszkańców dojeżdża do W-wy”.
3. Komunikacja/transport publiczny - pomimo tego, że przez gminę przechodzi droga krajowa, dzieci z różnych miejscowości mają po kilka kilometrów do szkoły. Radni zwracali się władz gminy w sprawie komunikacji. Dzieci z plecakami, tornistrami mają trudności w wejściu do zatłoczonych rejsowych autobusów jadących np. z Dobrego do W-wy.
4. Rozproszona zabudowa gminy - utrudnione uzyskanie efektu ekologicznego, chociaż wszyscy mieszkańcy podkreślają, że kanalizacja to jeden z najważniejszych problemów gminy.
5. Zaniedbanie miejscowości peryferyjnych - przez wiele poprzednich lat miejscowości oddalone od m. Halinów nie były brane pod uwagę w planach rozwojowych. Stąd trudna sytuacja społeczna i infrastrukturalna tych miejscowości.
6. Infrastruktura szkolna i sportowa – praktycznie w każdej miejscowości przydałaby się szkoła i przedszkole. Ale np. w Hipolitowie jest blisko do Halinowa, gdzie są szkoły i boiska. Jednak już w Michałowie

dzieci do szkoły muszą jechać 12 km do szkoły. I takie miejsca jak Michałów są newralgiczne społecznie, są to są miejsca zaniedbane, wymagające rewitalizacji w gminie.

7. „Do takich sołectw jak Zagórze czy Michałów kanalizacja przez najbliższe 20 lat nie dotrze, dlatego warto zaplanować w takich miejscowościach oczyszczalnie lokalne.

PODSUMOWANIE

Przedstawione badania ankietowe, rezultaty warsztatu diagnostycznego, spotkań grupowych i wywiadów wskazują na to, że główne problemy w gminie to: brak dostępu do mediów (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa), zły stan infrastruktury drogowej (w tym brak parkingów, chodników i oświetlenia ulic), ograniczony dostęp do usług publicznych (handel, komunikacja, służba zdrowia), brak infrastruktury użyteczności publicznej (parki, skwery, place zabaw, itd.), niski standard i braki w infrastrukturze technicznej (budynki, sieci); w szczególności trudnej sytuacji znajdują się mieszkańcy w domach komunalnych. Małej aktywności społecznej towarzyszy brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu oraz brak centrów, miejsc na prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej. Przy braku dostępu do kanalizacji, wodociągu i sieci gazowej rośnie zanieczyszczenie środowiska w gminie. Problemy z dostępem do mediów, problemy z komunikacją i szerzej z dostępem do usług publicznych dominują nad typowymi problemami społecznymi, przesuując ich znaczenie na dalszy plan, co potwierdzają zarówno badania ankietowe, jak i komentarze uwagi uczestników warsztatu diagnostycznego. Na niski poziom przedsiębiorczości zwrócili uwagę w większym stopniu respondenci w ankiecie online niż w ankiecie wypełnionej w wersji papierowej, co może wynikać z innego profilu respondentów w obu wersjach ankiety (m.in. poziom wykształcenia i wiek respondentów). W podobny sposób w obu wersjach ankiety, jak i w czasie spotkań grupowych zwrócono uwagę na słaby lokalny rynek pracy.

Lokalizacja głównych problemów gminy to przede wszystkim sołectwa oddalone od centrum gminy, takie jak Wielgolas Duchnowski, Wielgolas Brzeziński, Brzeziny, Desno, Cisie, Żwirówka, Krzewina, Chobot, Mrowiska, Michałów, Zagórze, Grabina, Nowy Konik, Stary Konik. Dość często wskazywanymi z bliżej położonych sołectw ze względu na nasilenie zjawisk kryzysowych są Długa Kościelna i Długa Szlachecka oraz Okuniew. W dość powszechnej opinii uczestników warsztatu diagnostycznego oraz badań ankietowych rewitalizacji należy poddać również centrum Halinowa, dotyczy to przede wszystkim Domu Kultury oraz otoczenia Domu Kultury.

Przeprowadzona analiza badań, danych faktograficznych, dostępnych opracowań, w tym dokumentów strategicznych, poszerzona o badania ankietowe, spotkania warsztatowe i przebieg konsultacji społecznych (spotkania, warsztat diagnostyczny), uzasadnia wybór obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.